

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 24. FEBRUAR 1984

ŠTEV. 8 (2163)

Ni legitimacije za referendum

Šolski apartheid v nasprotju s pedagoškimi in demokratičnimi načeli

Nikomur ni znano, da bi se prizadeti starši kdaj pritoževali zaradi dvojezičnega pouka. Tudi na deželnem šolskem svetu ne vedo o nobenih pritožbah. Torej imajo probleme samo nekateri prenapeti protislovenski funkcionarji v Celovcu, ne pa neposredno prizadeti starši. Torej je legitimacija referenduma proti obstoječi ureditvi šolstva zelo dvomljiva. To je ena od ugotovitev iz torkove diskusije v celovškem Uni-klubu.

Tam sta v torek zvečer v polni klubi dvorani Avguštin Malle in Teodor Domej s Slovenskega znanstvenega inštituta z občinstvom diskutirala o ghetu-šolah, kakor jih predvideva svobodnjaški zakonski predlog in heimatdienstovski referendum. Jasno je prišlo do izraza, da gre obema skupinama za ločevanje otrok na dvojezičnem področju, za apartheid. Jasno se je pokazalo, kaj bi uresničitev teh zakonov imela za posledico: ukinjanje šol, še več brezposelnih učiteljev, pretirano veliko oddelčnega pouka, upadanje prijav k dvojezičnemu pouku. In predvsem hudo zastrupljanje političnega ozračja v deželi s pogrevanjem narodnostnih bojev.

Avguštin Malle je podrobno predstavil razvoj dvojezičnega pouka na

južnem Koroškem od leta 1945, ko je bil obvezen še za vse šolarje, preko ukinitve obvezne dvojezičnosti leta 1958 do trenutne usmerjene kampanje protimanjšinskih sil. "O pedagoških problemih dvojezične šole nihče ne razpravlja, v ospredju so edino nacionalistični politični momenti", je rekel Malle. In naprej: "Edina razlika med splošnim učnim načrtom in učnim načrtom za dvojezični pouk je v tem, da zadnji govori o vzgajanju otrok k strpnosti, medsebojnemu spoštovanju itd., medtem ko to pogrešamo v učnem načrtu za enojezične šole."

Ilustriral je, kako ločevanje šol, razredov in otrok nasprotuje vrsti avstrijskih vzgojnoizobraževalnih principov, pa tudi drugim pravnim normam. Namesto koedukacije loče-

vanje otrok, namesto integracije dezintegracija, namesto višje organiziranih nižje organizirane šole itd. Seveda pa tu precej krivde odpade tudi na avstrijsko državo, ki je pri razvijanju avstrijskega šolskega sistema ignorirala potrebe narodne skupnosti.

Neki diskutant je opozoril pri vprašanju učiteljev na absurd: po zahtevah Feldnerja bi sicer absolventi slovenske gimnazije lahko poučevali na vseh šolah po vsej Avstriji, edino na dvojezičnem področju pa ne bi smeli poučevati nemških oziroma neprijavljenih otrok.

Teodor Domej je opozoril na sorodnost heimatdienstovske argumentacije z nacističnim rasizmom, kjer v rasnih zakonih zahtevajo "zbirne razrede za židovske učence" in samo židovske učitelje za židovske otroke. Feldner pa posredno zahteva: Slowenische Lehrer nur für Slowenische Kinder. Razkril je tudi nasprotja argumentacije, ki je ne moti, da bi prišlo do oddelčnega pouka celo na štiri šolske stopnje hkrati, za vsako stopnjo torej le četrtina pouka, moti pa, če morajo neprijavljeni otroci pasivno poslušati slovenske razlage učitelja. Prav tako jih ne moti, da se morajo šolarji učiti angleščine, ki je, kot je neka diskutantka ugotovila,

najbrž nikoli ne bodo uporabljali, slovenščine pa, s katero so vsak dan na cesti in v šoli soočeni, ne bi smeli niti slišati.

Povsod drugje dvojezičen pouk ne predstavlja obremenitve, temveč kvečjemu prednost, toda na Koroškem naj bi veljali drugi zakoni. Po taki logiki bi obremenitev odpadla samo, če bi se tudi slovenski otroci učili samo enega jezika — nemščine.

Vsekakor vedno bolj postaja jasno, kam obe iniciativi merita. Tako imenovana enakopravnost nemškokoroških otrok s Slovenci jima je poceni demagoška pretveza. Iz megle paragrafskih kamuflacij prihaja na dan pravi namen: znižanje prijav k dvojezičnemu pouku, s tem pa hkrati decimiranje osnove za slovensko srednjo šolo, tudi če gre to zaradi siceršnjih posledic na račun celotnega prebivalstva. Če to ne bi bil namen, take iniciative ne bi bile potrebne.

Slovenci na Koroškem se bodo zato z vsemi silami zavzeli za ohranitev sedanjega sistema in za njegovo izboljšanje, za povečanje števila prijav in za dvojezično predšolsko vzgojo. To pa seveda ne bo šlo brez povečanja političnega pritiska na odločujoče sile v deželi in državi.

Posveti o šolstvu

Prizadevanja za ohranitev dvojezičnega šolstva in za njegovo izboljšanje so bila v torek v središču seje upravnega in nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij. Odborniki so najprej poslušali izčrpana poročila dr. Avguština Malleja in Teodora Domeja in nato tudi sami razpravljali o delu ZSO na tem področju. Kot je med drugim dejal Avguštin Malle, so bili koroški Slovenci v preteklosti včasih premalo pozorni predvsem glede daljnosežnosti tristranskega sporazuma, ki je prvič dal na šolskem področju svobodnjakom veliko vplivno moč. Malle se je podrobno bavil tudi z zakonskimi predlogi svobodnjakov in heimatdienstov in njihova določila ilustrativno razčlenil glede na celotni šolski sistem v Avstriji. Teodor Domej pa je njegova strokovna izvajanja dopolnil s pregledom posledic, ki bi jih uresničitev teh zakonov imela, predvsem tudi glede na prijave k dvojezičnemu pouku.

Medtem je Klub slovenskih študentov in študentk že začel s podpisno akcijo "proti apartheidu v Avstriji".

Včeraj zvečer pa sta slovenski osrednji organizaciji pripravili skupen posvet svojih odbornikov in zaupnikov, kjer so razpravljali o potrebnih korakih proti spremembi sedanje ureditve osnovnega šolstva na narodnostno mešanem ozemlju Koroške.

Cigoj na Koroškem

Včeraj in danes se je na Koroškem mudil na predstavitev obisku novi predsednik komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije Stefan Cigoj v spremstvu tajnice komisije Eve Godine.

Cigoj se je včeraj dopoldne na sežu ZSO pogovarjal s predstavniki Zveze slovenskih organizacij, ki so ga informirali o tekočem dogajanju. Isti dan si je ogledal nekatere ustanove koroških Slovencev, med drugim zadruge v Piblerku in posojilnico v Zvabeku, ter obiskal tudi tovarno celuloze na Rebrici.

V petek so sledili razgovori na Narodnem svetu koroških Slovencev in obisk nekaterih slovenskih ustanov v Celovcu in v Rožu.

Enostavna enačba

Začel se je veliki lov na krivce. Kdo je kriv za olimpijski fiasko avstrijskih smučarjev? Smučarji sami, trenerji, serviserji, pomanjkljiva priprava?

Nekateri so krivce že našli. Nekateri že vedo, komu je treba predložiti račun. Kriv je seveda Sarajevo, ki je že enkrat Avstriji krogil usodo. Kriv je jugoslovanski tisk, kriv je komunistični režim, krivi so žvižgi balkanskih Bosancev.

Enostavna enačba, malo preveč enostavna. Toda tako se dela politika v državi, kjer je za tisk izguba olimpijske medalje nacionalna katastrofa. Kjer edino dobitnik kolajne postane "rešitelj naroda".

Toda enačba se izide. Množična histerija ustvarjena s senzacionalističnim naphovanjem postranskih detailov in zlobotnim komentiranjem je tista brozga, iz katere rastejo predsodki in iz katere nacionalistične sile kuhajo svojo juho.

Konkreten primer? Bojda zaradi žvižgov v Sarajevu neka ženska na Gurah ne bo več govorila slovensko. Da ni tu imel koroški tisk svoje prste vmes!

p. w.

V Rimu razprava o zaščitnem zakonu

V Rimu se bo v začetku marca v italijanskem senatu začela razprava o osnutkih zakona za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. To so minuli teden napovedali v Rimu. Po dolgih letih čakanja so Slovenci v Italiji torej le dočakali, da bo italijanski parlament začel reševati njihovo vprašanje. Do zdaj so v senatu, katerega članica je tudi senatorka Jelka Gerbec, Slovenka, izvoljena na listi KPI, vložili zakonske osnutke Slovenske skupnosti, KPI in SPI, medtem ko napovedanega vladnega osnutka doslej še ni. Razprava se bo začela po kongresu Krščanskodemokratske stranke.

Nov hrvaški center za zedinjenje

Na Gradiščanskem so ustanovili Hrvatski kult. in dokumentarni center, katerega glavni cilj je predvsem političen: center si hoče prizadevati za zблиžanje med priznanimi hrvatskimi družtv in Predsedstvom hrvatskih županov in podžupanov. Kot poročajo Hrvatske novine, je novi center dominiran od socialistične stranke, vendar hočejo svoje članstvo razširiti tudi na druge. "Njegov cilj je vsekakor nadstrankarstvo, hoče pokopati desetletja dolgo svajo in neslogo med Hrvati te in one stranke", pišejo Hrvatske novine in mu želijo "vse najboljše".

Prepoved propagande na šolah

Kot nesramno predrznost so na ljudskih šolah dvojezičnega področja sprejeli najnovejšo potezo heimatdienstov v zvezi z njegovim referendumom za šolski apartheid. Ljudje okoli dr. Feldnerja so namreč ravnateljstvom šol kratkoma razposlali podpisne pole za uvedbo referenduma in jih pozvali, naj referendum podprejo in poberejo še kaj podpisov. Pošiljki je že kar priložena tudi kuverta za vračilo izpolnjenih pol. Očitno organizatorji referenduma mislijo, da bodo podobno kot leta 1958 ob šolskih štrajkih tudi tokrat učitelji nastopili proti svojim lastnim interesom.

Kot nam je povedal predsednik deželnega šolskega sveta Karl Kir-

cher, je seveda pravica vsakega državljanca, da uradom in njegovim službenim mestom pošilja pisma. Vendar pa je ravnateljstvom prepovedano, da po službeni poti zbirajo podpise. Po Kircherjevih besedah nihče na šolah ne sme biti politično aktiven. Povedal je tudi, da je že dal navodilo tudi šolskim nadzornikom, da naj službena mesta urada, torej ravnateljstva opozorijo na prepoved vsakršne propagande. Šola s to akcijo nima nobene opravke, je dejal Kircher. Še vedno čakamo na to, da bo šolska oblast po strokovno pedagoški plati zavrnila nakane za šolski apartheid.

Kapelški socialisti proti ločevanju šol

"Nikoli ne moremo dopustiti, da bi nas tiščali v geto, da bi razdvajali naše otroke v šoli. Prosim, da zastavite vse sile, da do tega — za nas vse — neznosnega položaja ne bo prišlo", tako je zadnji petek zaključil svoj govor Peter Kuchar na občnem zboru krajevnih organizacij socialistične stranke v Železni Kapli. Dobil je močan aplavz, javili pa so se še drugi in se zoperstavili zahtevam svobodnjaške stranke in KHD-ja. Soglasno mnenje je bilo: omenjeni ljudske referendum je treba jasno zavrniti!

V kratkem razgovoru po zborovanju nam je Peter Kuchar povedal kakšno vzdušje je bilo na tem zboru socialistov v Železni Kapli. Zupan Albin Juvan je v poročilu o delovanju stranke, omenil tudi težak gospodarski položaj občine ter okraja Velikovec, kjer je socialistična stranka pri zadnjih volitvah v deželni me-

rilu izgubila najmanj glasov. Predsednik deželnega zbora Josef Schantl, ki je govoril o aktualnem političnem in gospodarskem položaju v Avstriji in na Koroškem, se je v zadnji točki dotaknil tudi manjšinskega vprašanja in dejal, da se tukaj ne more strinjati z Jörgom Haiderjem, katerega zahteve začenjajo ponovni narodnostni boj. Povedal je tudi njemu znan primer iz neke šole, kjer je ločitev šolarjev na dva razreda, ki je prizadela tudi dva najboljša prijatelja, ustvarila hud prepad med tema dvema fantoma. Dejal je, da socialisti tukaj ne morejo podpirati Haiderja. Dodal pa je še, da žal tudi Slovenci niso podprli stranke, tako da je Hanzi Ogris iz Bilčova le za 600 glasov zgrešil mandat. V svojem govoru je Schantl pozval svoje tovariše, naj sami ustvarjajo javno mnenje, tudi tam, kjer bodo čutili najprej odpor, povsod je treba zastopati stranko in biti odkrit demokrat.

PREBERITE

na strani

- 2 Ločevanje šol pomeni ukinjanje šol
- 3 Seminar za pevce in pevce na Radišah
- 4 V strokovni šoli v Šentpetru deluje slovenski literarni krožek
- 5 Brnca: Po 30 letih spet domača igra
- 6 Književni vestnik
- 8 Nepozabni Sarajevo in reakcije

Dobesedno

Zbor teh, ki sobrez glasu, potrebuje soliste!

Hanzi Tomažič v nedelji, 19. 2. 1984

„Heinrich Böll se je nekoč vprašal, kakšen bi kaj bil videti svet, če bi kristjani vzeli evangelij resno. Na Koroškem je 504.655 kristjanov. Tako rad bi verjel, da je to v vprašanju dvojezičnega šolstva pomembno. Kaj bi bilo, če bi se eden, dva, deset, sto, da ne govorim o tisočih, vmešali v to vprašanje in njih merilo ne bi bil volilni termin, temveč evangelij? Tako malodušni smo, da se še smejimo ne več nad takšno zamisljivo, kaj šele da bi jih dregnili in vprašali — tiste stotisoče kristjane v deželi. Kje je glas Slovenskega pastoralnega odbora, kje tisti Nemško-slovenskega koordinacijskega odbora krške škofije? Zbor teh, ki so v deželi brez glasu, bi takšne soliste zdaj nujno potreboval.“

Manjšinski šolski zakon izboljšati

Kärntner Kirchenzeitung, 19. 2. 1984

„... stellt die ACUS (Arbeitsgemeinschaft Christentum und Sozialismus) Kärnten fest, daß weder der Gesetzesantrag des Klubs der freihheitlichen Abgeordneten im Kärntner Landtag noch das vom Kärntner Heimatdienst eingeleitete Volksbegehren zu einer befriedigenden Lösung des Slowenischunterrichts im gemischtsprachigen Gebiet in Kärnten führen können. (...)

Die ACUS (Arbeitsgemeinschaft Christentum und Sozialismus) ist der Auffassung, daß das Minderheitenschulgesetz in seiner derzeitigen Fassung nach einem lange währenden Diskussionsprozeß zustande kam und gute Voraussetzungen für eine befriedigende Regelung des slowenischen Schulwesens in Kärnten bietet. Notwendige Veränderungen können durchaus im Rahmen der Bestimmungen dieses Gesetzes berücksichtigt werden. Darüber hinaus ist dafür zu sorgen, daß seitens der österreichischen Bundesregierung das gesamte Bildungswesen der Minderheiten in Österreich überprüft wird und Möglichkeiten einer verstärkten Förderung erwogen werden.“

Slovenskim otrokom grozijo rezervati

Barbara Goričar v DELU

„Slovenskim otrokom torej grozijo rezervati. Ne sicer takšni, kot so jih uredili Indijancem po obeh Amerikah, vendar — če upoštevamo peklenke želje po raznarodovanju in germanizaciji — nekaj podobnega. Samo da čez nekaj let naši na Koroškem ne bodo šivali mokasinov, ampak morda znali tisto: an, ban, pet podgan... Kolikor ne bo v Avstriji zmagal zdrav razum. Tisti, ki v tej demokraciji deželi že zdaj v zasmehu Heimatdienstu in Hajderju odneva po nekaterih uglednih časopisih in revijah.“

Starši nimajo pravice zahtevati čisto nemške šole

Dr. Wolfgang Mayrhofer-Gruenbühl v Kleine Zeitung, 17. 2. 1984

„Die Eltern haben nach dem Minderheitenschulgesetz nicht das Recht, rein deutsche Schulen zu verlangen. (...) Rein deutsche Schulen in diesem Gebiet hätten zur Folge, daß slowenisch Lernende slowenische Schulen bekommen müßten. Das wäre eine Trennung der Kinder oft quer durch die Familien. Auf weite Sicht gesehen hätte es eine nationale Polarisierung zur Folge. (...) Die Minderheit hätte es in der Hand, getrennte Schulen zu verlangen. Sie hat das bisher bewußt nicht gewollt. Wir sollten diese Entscheidung der Minderheit akzeptieren, zumal die Lernerfolge der zweisprachigen Schulen nicht von denen im übrigen Österreich abweichen. FPÖ-Antrag und Volksbegehren wenden sich gegen die Vorstellungen der Minderheit. Ich zweifle nicht, daß das Volksbegehren von der Mehrheit der Kärntner eine genügende Unterstützung erhält. Ich werde es nicht unterstützen.“

Ločevanje šol pomeni ukinjanje šol

Nemškonacionalne sile s svojo zahtevo po ločenih šolah ali razredih nadaljujejo politiko, ki škoduje prebivalstvu obmejnega in narodnostno mešanega ozemlja. Da jim gre edinole za nemškonacionalno politiko na škodo tako nemškega kot slovenskega prebivalstva obmejnega ozemlja, so dokazale tudi v zadnjih letih že večkrat. Tako na primer v gospodarski politiki Heimatdienst in FPÖ najbolj glasno nasprotujeta pogodbi o gospodarskem sodelovanju ob meji. Spomnimo se lahko tudi delovanja teh sil proti Gorenju v Pliberku ali tovarni celuloze Obir na Rebrici itd.

UKINJANJE ŠOL POMENI SIROMAŠENJE PODROČJA

Poleg kršitev določil avstrijske ustave, avstrijske državne pogodbe, mednarodnopravnih določil in avstrijske šolske zakonodaje, bi uresničitev zahteve po ločenih šolah ali razredih na narodnostno mešanem ozemlju pomenila večkratno poslabšanje sedanjih ureditev. Za glavno zahtevo se skriva

namreč še dolg rep drugih negativnih posledic.

Zahteva po ločitvi šolarjev ne podpihuje le narodnostnega boja proti Slovincem na Koroškem, temveč načrtuje in pospešuje siromašenje podeželskih krajev in celotnega obmejnega področja. Koroški Heimatdienst, FPÖ in drugi, ki čakajo križem rok na nadaljnji razplet na področju osnovnega šolstva na narodnostno mešanem ozemlju Koroške, ogrožajo obstoj številnih šol. Koroški Heimatdienst in njegovi somišljeniki s tem tudi ogrožajo številna delovna mesta učiteljev.

Na Koroškem je mnogo podeželskih šol, ki imajo razmeroma malo šolarjev. V tej situaciji bi delitev šol ali razredov večinoma pomenila tudi njihovo ukinitve. Nov val ukinjanja šol bi prišel nad južno Koroško. Večina enorazrednih šol bi za vedno morala zapreti vrata. Na primer šole na Krčanjah, Komlju, Radišah, v Slovenjem Plajberku, v Žvabeku in drugod. To bi bila velika škoda za regijo, za kraj, za starše, za

šolarje. Drugod po Avstriji in v drugih alpskih deželah si prizadevajo, da ohranijo čimbolj gosto šolsko mrežo tudi v obrobni krajih. Zavedajo se namreč, da se brez šole v takih krajih ljudje hitreje in bolj pogosto odločajo za izselitev. Nemškonacionalistična miselnost takih argumentov ne upošteva, ker ima druge namene in cilje. Po delitvi šol ali razredov bi se zaradi nizkega števila učencev večje število tri- ali štirirazrednih ljudskih šol moralo spremeniti v dve-eno- ali dvorazredne šole. Avtomatično bi se to zgodilo v Libučah, Trušnjah, Vogrčah, Vratih, na Suhi in še kje. Verjetno pa bi tudi v teh krajih šole prej ali slej zaprli.

BREZPOSELNOST PRI UČITELJIH OSTANE

S šolo bi kraji izgubili učiteljska pa še druga delovna mesta. Torej tudi za reševanje težkega problema brezposelnosti med učitelji in brezposelnosti v celotnem področju zagovornikom ločenih šol ne gre. Lanskega oktobra je

koroško učiteljsko glasilo „Der Kärntner Lehrer“ objavilo statistiko o nezaposlenih učiteljih na Koroškem. Okoli 400 jih je bilo brez delovnega mesta. 100 ljudskošolskih, blizu 200 glavnošolskih, skoraj 100 učiteljev za ročno delo. V drugih avstrijskih zveznih deželah je položaj podoben. Zagovorniki ločenih šol pa se delajo, kot da bi bil problem aktualen le tam, kjer poučujejo učitelji s kvalifikacijo za dvojezično poučevanje. Tudi če bi nasprotnikom dvojezičnega šolstva uspelo pognati vse dvojezične učitelje na ceste, bi brezposelnost med učitelji ne postala nič manjša.

Kampanjo za ločene šole ali razrede v učiteljske vrste in sploh med prebivalce na Koroškem vnaša in podpihuje iskro nacionalne nestrpnosti do Slovencev. Taki dejavnosti, ki prinaša poslabšanje odnosov med narodom na Koroškem in na več ravneh škoduje vsem prebivalcem južne Koroške neglede na njihovo narodnostno pripadnost, pa moramo odločno nasprotovati. Teodor Domej

SPZ pri Kappelariju in Wagnerju

Novoizvoljeni izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze se je v torek pod vodstvom predsednika Tomija Ogriša na nastopnem obisku predstavil škofu krške škofije dr. Egonu Kappelariju. V razgovoru, pri katerem je prisostvoval tudi generalni vikar dr. Kirchner, so predstavniki SPZ obrazložili cerkvenemu poglavarju usmeritev svoje organizacije, beseda pa je tekla tudi o sodelovanju vernikov v Slovenski prosvetni zvezi, o vprašanju ekskomunikacije ter o odnosu slovenskih duhovnikov in farnih mladlin do osrednje prosvetne organizacije in do krajevnih slovenskih prosvetnih društev. Dr. Kappelari je med drugim izrazil tudi željo, da bi take razgovore nadaljevali tudi v prihodnosti.

V sredo dopoldne pa se je izvršni odbor SPZ mudil na predstavitvenem obisku pri koroškem deželnem glavarju Leopoldu Wagnerju. Teme razgovora z deželnim glavarjem so bile med drugim vprašanje glasbene šole, problematika obveščanja o slovenski prosvetni dejavnosti v koroškem dnevnem tisku in vprašanje kulturne izmenjave znotraj dežele. Posebno težišče razgovora pa je tvorila tudi diskusija o aktualnih šolskih vprašanjih, kjer so predstavniki SPZ deželnemu glavarju razložili svoje poglede na ta vprašanja in izrazili svojo veliko zaskrbljenost zaradi trenutnega razvoja.

Sodelovanje sosednjih regij Obisk iz Furlanije-Juljske krajine v Celovcu

Vse kaže, da bodo predor pod Pločami (Plöckentunnel) le gradili. Za njega je zainteresirana predvsem Furlanija-Juljska krajina, ki je tudi pripravljena prispevati levji delež za financiranje predora. Medtem ko je bilo doslej govora o tem, da bo italijanska stran prispevala 20 milijard lir, pa je predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Antonio Comelli, ki se je v petek mudil na uradnem obisku na Koroškem, seznanil koroške gostitelje, da bo svoj prispevek povečala na 80 milijard lir. Avstrijska stran pa bi s svoje strani za pet let prevzela upravo predora in bi se odpovedala cestnini.

Deželni glavar Wagner, ki se je s člani deželne vlade pogovarjal z močno delegacijo iz sosedne dežele, je imenoval to napoved zgodovinsko, saj bi realizacija projekta odprla pot na jug. Seveda pa ob tem ne gre pozabiti, da gre predvsem za vrata, za katera so na eni strani zainteresirana predvsem zgorajitalijanska pristanišča s Trstom, Tržičem in Porto Nogarom na čelu, na drugi strani pa gospodarski krogi predvsem v zahodni Nemčiji. Hkrati pa bi tak predor brez dvoma neke predstavljali tudi konkurenco načrtovanemu karavanskemu predoru oziroma pristaniščem na severnem Jadranu, saj bi prometne tokove iz severa usmerjal v italijanske luke.

Pri obisku Comellija pa je seveda šlo še za druge zadeve, ki so pomembne za obe sosedni regiji, ki sta

po besedah Wagnerja med prvimi v centralnoevropskem prostoru glede sosedse politike.

Glede avtoceste skozi Kanalsko dolino so ugotovili zadovoljivo napredovanje, saj se bosta oba konca z italijanske in avstrijske strani združila leta 1986. Dvotirna izgradnja železnice pa bo zaradi tehničnih problemov trajala še neke do konca desetletja.

Aktualno je bilo seveda tudi odpravljanje zastojev na meji, govorili so o intenziviranju sejamskih kontaktov in o koriščenju pristaniških naprav, ki ga bo dvotirna izgradnja železnice brez dvoma pospešila.

Pomemben pa je še velik projekt zimskošportnega centra, ki naj bi na tromeji zajel tako Koroško in Furlanijo-Juljsko krajino kot tudi Slovenijo. Okoli Trbiža in v Karnijskih Alpah bi polagoma zgradili zimsko turistično središče, ki naj bi privlačilo goste iz vse Evrope, če že ne iz vsega sveta. Posebno atraktiven pa naj bi postal tak center s tem, da bi bil kombiniran s prosto carinsko cono. O tem bo Comelli poročal tudi na sestanku delovne skupnosti Alpe Adria 9. marca v Trstu.

Comelli, ki je predsednik te delovne skupnosti, se je pred svojim obiskom na Koroškem mudil tudi na Hrvaškem in v Sloveniji, kjer se je prav tako prizadeval za skupno politiko v tem „nevalgičnem delu Evrope“.

Zemljarič pri porabskih Slovincih

Predsednik slovenske vlade Janez Zemljarič, ki se je minuli petek mudil na obisku v Železni županiji na Madžarskem, je obiskal tudi slovensko šolo v Gornjem Seniku. V razgovorih z madžarskimi gostitelji v Monostru je tekla beseda predvsem o gospodarskem sodelovanju, obravnavali pa so seveda tudi položaj madžarske manjšine v Sloveniji ter porabskih Slovencev na Madžarskem.

Več oddaj za Porabce

V področnem studiu v Györu so pred kratkim povečali obseg slovenskih oddaj, ki so namenjene porabskim Slovincem. Leta 1979 so začeli s petnajstminutnimi oddajami enkrat mesečno, zdaj bodo Porabci lahko poslušali petnajstminutno oddajo vsako nedeljo, aprila pa bodo čas oddaj razširili na pol ure tedensko.

Porabski Slovenci v Cankarjevem domu

Podobno kot pred dvema leti koroški Slovenci in lansko leto Slovenci iz Italije se bodo letos 16. in 17. marca v ljubljanskem Cankarjevem domu predstavili porabski Slovenci. Poleg pogovora o aktualnih vprašanjih slovenske narodnosti na Madžarskem (tam živi okoli štiri tisoč Slovencev) in razstave ljudske obrti bo najpomembnejša programska točka nastop porabskih kulturnih skupin.

Ogled dvojezičnega šolstva v Pomurju

Koroški šolniki so videli: Važna je funkcionalna in obojestranska dvojezičnost

Pretekli četrtek in petek je skupina vodilnih uradnikov deželnega šolskega sveta za Koroško, dvojezičnih učiteljev in sodelavcev obeh slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem obiskala Pomurje in se tam seznanila z dvojezičnim slovensko-madžarskim osnovnim in srednjim šolstvom. Na ogled dvojezičnega šolstva v Pomurju so vabili šolski odbor osrednjih organizacij, Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu in Zavod za šolstvo SR Slovenije.

Osnovne informacije o občini Lendava je udeležencem dala Marija Hajoš, ki je povedala, da madžarska narodnost živi v 22 naseljih občine. To področje je z občinskim statutom opredeljeno kot dvojezično. Hajoševa je rekla, da daje osnovo za sožitje dvojezična vzgoja v vrtcih in šolah, ki je uveljavljena tudi v vseh državnih inštitucijah, v gospodarstvu in v kulturi.

Govoriti o Madžarih v občinah Lendava in Murska Sobota pomeni govoriti o funkcionalni dvojezičnosti,

ko vsak govori v svojem jeziku, pa ga drugi razume, je dejal Ferenc Hajoš. Kot v šoli je dvojezičnost uveljavljena v vsem javnem in družbenem življenju. Samoupravna interesna skupnost za vzgojo in izobraževanje madžarske narodnosti sodeluje pri vseh ukrepih, ki zadevajo madžarsko narodnost. Tako je sodelovala pri snovanju zakona o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti na področju vzgoje in izobraževanja, zdaj pa sodeluje pri njegovem uveljavljanju in izvajanju. Hajoš je poudaril pomen dvojezične vzgoje v vrtcih in pomembnost obvezne dvoletne male šole za madžarsko narodnost, ki dajeja dvostranski dvojezičnosti prve osnove in šele omogočata smiselno dvojezično šolanje.

Milena Markič z republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je obrazložila dvojezični šolski sistem v Pomurju in v tej zvezi tudi „centralne šole“, torej obliko popolnoma organizirane osemletke, ki ima podruž-

nične šole. V kratkih besedah je predstavila območje dvojezične šole in dala nekaj osnovnih podatkov iz šolske statistike.

Medtem ko je v Pomurju uveljavljeno načelo dvojezičnosti, pa ima italijanska narodnost v Sloveniji zaradi mednarodnega in zgodovinskega razvoja svoje šole. Na slovenskih šolah tega območja je za Slovence obvezen pouk italijanščine, učenci pa se seznanjajo tudi z italijansko kulturo in zgodovino. Ta „nacionalni program“ velja na Obali in v Pomurju tako za učence večinskega naroda kot za učence narodnosti. Število učencev na razred je v šolah za manjšino za tretjino manjše, vendar imajo učenci nekoliko višje število tedenskih ur.

Koroška delegacija si je ogledala potek dvojezičnega pouka na osemletki, torej na osnovni šoli in na srednji šoli, videla pa je tudi, kako se v vrtcu pričenja z dvojezičnostjo. Obisk na posameznih šolah, kjer so bili udeleženci povsod prijazno sprejeti, je pokazal, kako se dvojezičnost v šoli prakticira. V pogovorih z učitelji in

drugimi pedagoškimi delavci so Koroški dobili poglobljen vpogled v šolsko dvojezičnost. Njihova vprašanja so se nanašala na prvi vrsti na samo organizacijo pouka, potem na predmetnik, na pouk posameznih predmetov, na individualni in diferencirani pouk, pa tudi na učila in učne pripomočke.

Obisk je gotovo prispeval k boljšemu poznavanju dvojezičnega osnovnega in srednjega šolstva v Pomurju in k boljšemu medsebojnemu spoznavanju vseh, ki na Koroškem ali razmišljajo o možnem razvoju šolstva za slovensko narodno skupnost ali pa to šolstvo sooblikujejo in izvajajo šolske zakone. To sicer ni bil prvi namen obiska v Pomurju, gotovo pa tudi ne zadnji. Le z dobrim spoznavanjem položaja na drugih območjih in s stalnim pogovorom vseh prizadetih bo tudi na Koroškem mogoč razvoj, kakršnega v interesu učencev želimo vsi. Zato je oblika neuradnih kontaktov med vsemi prizadetimi nujna tudi v bodoče.

drma

Pevec naj je tudi igralec

Seminar SPZ za pevce in pevovodje na Radišah

„Vsi se postavite v krog, da se boste videli in slišali“, je dejal Janko Jezovšek na nedeljskem seminarju za pevce in pevovodje na Radišah, ki ga je priredila Slovenska prosvetna zveza. „Podajte si roke in zaprite oči, vsak zapoje svoj glas. Ko poješ moraš čutiti kaj drugi delajo“ je nadaljeval pevski animator, zborovodja in igralec Jezovšek, ter razlagal kako važna je medsebojna komunikacija med člani zbora, „če hočemo, da bomo pesem skupno tako interpretirali, da jo bo razumel tudi poslušalec.“ Pevci so se polagoma uživali, dobili občutek, da res še več zmorejo in marsikdo je po peturnem seminarju imel željo, da se še enkrat udeleži takšnega seminarja.

Slovenska prosvetna zveza je s sobotnim seminarjem za pevovodje in z nedeljskim seminarjem za pevce in pevovodje začela z dodatnim šolanjem na zborovskem odseku, ki je najbolj razgibano področje slovenske kulturne ustvarjalnosti na Koroškem. „Nujno je potrebno, da se brigamo za razvoj naše pevske kulture“ je v svojem uvodnem referatu za pevovodje dejal študent Roman Verdel. Pevovodje pa se v zadnjih letih zaradi preobremenjenosti in drugih vzrokov niso udeležili pevovodskih tečajev v Sloveniji. Zato se Slovenska prosvetna zveza sedaj trudi na koroških tleh izgraditi redno šolanje voditeljev zborov. V začetku pa je bilo treba govoriti sploh o osnovnih problemih pevovodij in pevcev, čeprav so ti problemi vsakemu posamezniku precej znani.

O problemih v zboru

„Od zborovodje je odvisno, kakšen dostop ima posamezen pevec do petja“, je začetka poudaril Roman Verdel, ki sam vodi boroveljski moški zbor in zbor graških študentov. Orisal je položaj zborovodij, ki delajo večinoma zgolj iz idealizma in ugotovil, da vsi dirigenti kljub vsej vnemi vsem svojim nalogam niso kos. Govoril je o potrebi dodatnega šolanja dirigenti, da bodo bolje v stanju nuditi kaj novega, kar bi situaciji bolje ustrezalo. Precej pa je povedal tudi na račun discipline pevcev, ki se ponekod upirajo dihalnim in gla-

sovnim vajam, čeprav je to v veliki meri podlaga za kvaliteto petja. Saj redno vadi tudi vsak, ki igra instrument. Omenil je zamujanje, oz. izpuščanje vaj, kritiziral je nekatere soliste, ki se izpostavljajo in si enostavno dovolijo več.

Za pevovodje je včasih težko izbrati pravo pesem, ker je na Ko-

Janko Jezovšek je skušal zmobilizirati vse sposobnosti pevcev

roškem na razpolago premalo materiala, deloma pa obstoja tudi tendenca peti iste pesmi. Mankajo pa tudi dolgoročnejši načrti za pevsko delo zborov. Zboljšanje bo potrebno tudi pri izgovorjavi besedila pesmi, tako v pisni in narečni obliki kot tudi pri tujih jezikih. Verdel pa se je v svojem referatu dotaknil tudi problemov, ki nastajajo med mlajšimi in starejšimi pevci, prav tako pa pri integraciji novih pevcev, ka-

terim posvečamo premalo pozornosti in časa.

V živahni diskusiji je sodelovalo vseh 12 pevovodij in nekaj pevcev, saj je bil uvod zelo konkreten. Dirigenti so izrazili željo, po seminarjih, na katerih bi strokovnjaki vadili z navzočimi pevci in dirigenti. Slovenska prosvetna zveza pa je ustanovila že krožek 5 dirigenti, ki bodo pripravljali konkretne pristope in vaje za zborovodje, srečevali pa se bodo regionalno (npr. vsi rožanski itd.).

Posveta se je udeležil tudi Janko Jezovšek, ki se teh problemov ne loti zgolj iz ozkega glasbenega strokovnega stališča, ki skuša v pevsko dejavnost pritegniti celotnega človeka, zbuditi v njemu vse energije. V svojem razglabljanju se je izrekel predvsem za samostojno pot pri izobraževalnih tečajih pevovodskih kadrov in pevcev.

Kar delaš moraš delati zavestno

„Pevec, ki je od vratu navzdol mrtev, poslušalcu ne more posredovati kaj sam čuti in misli,“ je Jezovšek govoril v nedeljo pevcem mešanica zborov iz Radiš in Kotmare vasi. Potrdil je, da je treba dihati s prepono, zato pa je treba sedeti zravnano ne skrčeno in krčevito. Pevcem pa je z vsem svojim prepričanjem in znanjem, z vso svojo mimiko in sproščeno igralsko sposobnostjo dopovedoval, da naj ne pojejo suhoparno in harmonično note, temveč naj so tudi igralci. Poslušalec mora iz pesmi slišati, kaj se v njem dogaja. Basi morajo zelo živo in bobneče zapeti tisto pasajo, v kateri rohnijo valovi ob skalovje, je ob interpretaciji pesmi „Na bregu“ prepričljivo dopovedoval. In zadalo je. Bolj si je treba zamisliti v besedilo, posebno tam, kjer je melodija zelo enostavna. Kar delaš, moraš delati zavestno je spet in spet govoril pevcem in z občuteno spremljavo na klavirju potrjeval svoje besede.

Veliki krog pevcev na Radišah. Ob dobri komunikaciji v zboru se razvija tudi kvaliteta zbora.

Občni zbor „Bilke“ v Bilčovsu

Z nedeljskim občnim zborom so člani Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu ob dobri udeležbi zaključili enoletno delovno obdobje od zadnjega občnega zbora ter zastavili smernice za bodoče delo. Z novo klubsko sobo nad novo urejeno Posojilnico so bilčovski prosvetniki v minulem letu imeli dobre izkušnje, vsak ve kje so „doma“ in zelo pripravna je za vaje in manjše prireditve. Obžalujejo pa tudi veliko izgubo, nepričakovano je umrl dolgoletni predsednik Gašper Ogris-Martič, ki ga sedaj nasleduje Rupj Reichmann iz Mošenice pri Bilčovsu.

Po pevskega pozdravu moškega pevskega zbora je predstavil prosvetno delovanje „Bilke“ Rupj Reich-

mann, še kot tajnik starega odbora. Od zadnjega občnega zbora 7. januarja 1983 je društvo organiziralo 20 domačih nastopov oz. gostovanj. Tako so domači igralci predvajali igri „Ni res, pa le verjamem“ v Bilčovsu, gostovali pa so z njo v Rožku in v Slovenjem Plajberku. Najmlajši člani društva so se pridno pripravljali za materinsko proslavo, pevska zbor pa sta julija meseca sodelovala na tradicionalnem kulturnem večeru. O urejevanju rojstev je predaval mladi zdravnik dr. Franc Wutti, društvo pa je sodelovalo tudi na Rožanskem izobraževalnem tednu. Kot goste so v Bilčovsu lani pozdravili lutkovne igralce Koroške dijaške zveze ter igralsko skupino kulturnega društva „Vesna“ iz Križa pri Trstu. Vrh tega goji „Bilka“ tudi stike s Slovenskim kulturnim društvom „France Prešern“ v Boljuncu.

Ne samo udeležba 80 članov društva (veliko mladih), tudi razvejana glasbena in igralska dejavnost pričra o mladostnem zagonu bilčovskih prosvetašev. V okviru društva deluje mešani pevski zbor pod vodstvom Urha Kassla, moški pevski zbor, ki ga vodi Joško Boštjančič in Mirko Laussegger ter obnovljena igralska skupina, ki jo usmerjata Tomi Gasser in Antonija Lesjak. Ne smemo pa pozabiti tudi otroški zbor, ki pod vodstvom Mieke Mischkulnig in Ursule Filipič deluje v društvenem in cerkvenem okviru (kar seveda velja tudi za oba zbora).

Delovanje teh skupin se bo po občnem zboru razvijalo sedaj pod okriljem novo sestavljenega odbora, ki mu predseduje Rupj Reichmann. Predsednikova namestnika sta mag. Anica Gasser in Franci Krušič, tajniške posle bosta vodili Rina Kropivnik in Cilka Mischkulnig, za blagajničarja pa sta bila izvoljena Gregor Reichmann in Stefan Schellander. Dobre izkušnje pa so v Bilčovsu napravili z delovanjem posameznih referentov, ki skupaj z odborom razvijajo dejavnost. Kot referenti so bili na občnem zboru potrjeni oz. izvoljeni Hani Ogris in Rupert Gasser (mešani zbor), Marjan Einspieler in Toni Laussegger (moški zbor), Tomi Gasser (igralska skupina), Herbert Seher in Maria Kruschitz (izobraževanje odraslih), Hanzi Reichmann, Milan Kropivnik in Micka Mischkulnig (mladinsko delo in šport) ter Monika Gasser in Gašper Ogris-Martič (glasbena šola).

Ob navzočnosti predsednika SPZ, Tomija Ogrisa, in drugih gostov se je razvila živahna diskusija, v kateri je bilo govora tudi o tem, da je treba v prosvetnem delu iskati in uresničevati nove ideje in s tem zainteresirati in pritegniti tudi mladino. Izražena je bila kritika, da je premalo zbrano materiala za materinske proslave. Povedano pa je bilo, da bo ob gostovanjih igralskih skupin treba občinstvo prej bolj točno seznaniti z vsebino iger, da ne bo nepotrebnih razočaranj.

Domača igralska skupina trenutno že spet vadi za novo veseligrig „Poslednji mož“, ki bo na sporedu 11. marca. Ker so se obnesle redne seje na prvo nedeljo v mesecu (po drugi maši), bodo v bodoče te seje za vsakega dostopne.

Novi predsednik Rupj Reichmann se je zahvalil občini, Slovenski prosvetni zvezi in koroški deželni vladi za finančne podpore. Zahvalo pa je naslovil tudi na vse vodje skupin ter na učitelje ljudske šole, ki pomagajo pri materinski proslavi. Ne nazadnje pa se je zahvalil tudi snažilki društvene sobe ter Hanziju Ogrisu-Miklavžu, ki brezplačno daje na razpolago dvorane za društvene prireditve.

ZVEZA SLOVENSKEGA ŽENA V CELOVCU

vabi na

OBČNI ZBOR

ki bo v četrtek, dne 8. marca 1984 s pričetkom ob 13.00 uri v prostorih Mladinskega doma SŠD v Celovcu, Mikschallee 4.

Občni zbor bo po stari tradiciji tudi tokrat ob mednarodnem dnevu žena, borbenem dnevu naprednih žensk vsega sveta.

Ženske, ki čutite z nami, pridite k našemu praznovanju!

Odbor

Soprireditelj:
Slovensko šolsko društvo

9

O bolnem očetu je razmišljal, kdo ima sploh koristi od njegovega obilnega znoja pri celoživljenjskem garanju. Ob očetu prijatelja, doživljenjskem hlapcu in pastirju, ki je

ROK ARIH

Pripovedi o odstranjujočih in odmirajočih vaseh

živel bodisi na planini z živino ali v hlevu in dninarski materi in njih ubornem domovanju, je pomislil, kako da se pri njih nikoli ni ustavil ne deželni glavar, ne zvezni poslanec niti ne župan, da bi se zanimal, kako je pravzaprav z njimi in njihovo revščino (112). Čeprav mimogrede pomisli, da ga beseda domovina navaja na dom, in da je hkrati veselega a tudi resnega pomena — Franc Innerhofer nikakor ne hodi v smeri kakršnegakoli domaćijstva (Heimatlidung), temveč ravno tem idejam in ideološki sestavini nasproti.

Položaj kmečkega delavca označuje tudi v primerjavi z delavcem v industriji, saj se je že „zmeraj jezil, ko je v nedeljah odprl hlevske duri, kako so se drugi zunaj tiščali v svojih nedeljskih oblačilih. Pomislil sem, da predstavniki Kmetijskega in gozdnege sindikata niso nikdar prodrli v notranjost kateregakoli hleva in so se prekleto slabo pobrigali za te ljudi (kmečke delavce) in so tiščali gobec, da bi še naprej nemoteno lahko sedeli v svojih pisarnah.“ (52)

Kar precej svojega pisateljskega

peresa namenja sliki ideološkega omrežja, ki še obvladuje vas. O božiču pravi, da gre za praznik, s katerim mu katoliška cerkev sleherni leto nastavlja nož (70). Mati mu kupi darilce, radio pa oddaja ganljive zgodbe, o skrbi za zgubljene ljudi.

K temu sodijo še pesmi, vonj kadila, venček nad svečami, goreče sveče, okras, napeti obrazi in tako naprej.

Se v času vajenstva hodi ob nedeljah v cerkev iz lastne nemoči, da ne bi bil čisto zapuščen (73), ob velikonočni spovedi pa se mu upira duhovnika vsiljivost ob vprašanjih, kako spolno živi (94-95). Cerkev v svojih listih skrbi za kritiko filmov (143), medtem ko bi on mladi delavec mimogrede le rad zvedel, kaj počne na primer papež (174).

Spet se srečamo s samomorom šestnajstletne hčerke gorskega kmeta; njenega novorojenca so našli v greznici, pa delavca srednjih let, ki se je pehal in delal celo v tujini (68, 80).

Med ljudmi se ohranja nacistična miselnost, že otroci zvedo za pošastne zločine nad ukrajinskim dekletem, a zločinci žive naprej ne kaznovani.

Deželo prevzema konzumna mrzlica: gostilniška hči bi kar mimogrede pokomzumirala gosta (182). Dežela gradi in podira vse za nemškega turista, ki prihaja v čredah

in prepeva le: „Pij, pij, bratec le pij, pusti skrbi doma, naj veter sveže zaveje skozi lepi Buchenwald“ (170). Vendar ti ljudje so različni od tistih živih ljudi z njihovo krivdo.

Medtem ko buhti izkoriščanje delavk pri veletrgovcu in pride celo

do štrajka, se v bistvu med delavskim razredom nič ne godi.

Vajenci popivajo, krmijo z novci glasbene skrinjice, prepevajo popevke, ljubijo v nevšečnih okoliščinah in se v njih budi komaj manj zavesten, a vendar le odpor in razmislek o razlikah med podjetnikom in delavcem.

Tu in tam, kdo kaj pove o izkoriščanju kapitalistov, medtem ko vsi vedo le za nekaj komunistov, za šoferja voznika na daljše razdalje in za tiste iz barak.

Upornost se zbudi pri vajencu v času zadnjega tečja, ko mora to obdobje preživeti v internatu pod nasilnim vzgojnim osobjem. Naposled vendarle opravi svoj strokovni izpit in se znajde v fabriki. Skoraj neznan in nem kakor gasterbeiter, tudi v razpadajoči hiši na pričinah kakor delavec v tujini. Le njegovo tehnično znanje, ročnost varilca mu prinese nekaj novcev na uro in boljše stanovanje. Innerhofer konča, roman s koncem izseka in razmislekom, da so nekoga odpustili, sam pa je prišel na njegovo mesto.

Malce drugače, kakor je bila Aha-

čeva pot v Prežihovi Jamnici med delavci, a vendar mladi Avstrijec trdno vstraja tudi na družbeni analizi. Kakšen trenutek se zdi morebiti njegov slog suhoparen, a ni.

Za sklep: človeku naposled ne more biti žal, če ga ponese s seboj lepo branje in to lahko vsaj zase zapišem in povem, o knjigah, o katerih sem se razpisal. Vsi trije pisatelji pa seveda nikakor niso neznan. Mogoče je zanimivo, da je v prvi polovici leta veliki francoski ugledni časnik „Le Monde“ v svoji književni prilogi (20. maja 1983) s zapisnikom J. L. Mambresa vpraševal, za kaj pravzaprav gre, ali gre za avstrijsko književnost, o kateri so se nedavno pogovarjali v Parizu na avstrijskem inštitutu? Vsekakor da gre za odbrano izbrano mesto, pa čeprav ni ta književnost zmogla in potrditi svoje istosti. Tako je založba Residenz, je zapisal francoski poročevalec, poslala v nasprotju s težnjami, kjer se Kafka in Handke prikazujeta kot docela vključena v nemško območje — v Pariz vrsto pisateljev: Bayra, Frischmutter, Innerhoferja, Jonkeja, Kolleritscha in koroškega Slovenca Lipuša. Brali so odlomek svojih del in omenjali tudi posebno avstrijsko varianto v književnosti. Zanimivo, vsekakor verjetno, čustveno upravičeno in podložno, kakor je sleherni beseda, če gre za stvarjalno rabo pač lahko izvirna, tako tudi skupina besed in sporočilo ali izpoved, ki jo omogoča.

(Konec)

20 let južnokoroškega krožka za vzrejo pujskov

Nagrada za uspešno vzrejo pujskov kmetu Kajžu v Rinkolah

Dvajset let je preteklo od tedaj, ko so kmetje na območju Pliberka ustanovili Južnokoroški krožek za vzrejo pujskov. Krožek je bil ustanovljen pod pokroviteljstvom Slovenske kmečke zveze v Celvcu, ki ga je vodil agilni tajnik inž. Blaž Singer. Tedaj še zelo aktivna Slovenska kmečka zveza je vedela, kaj mora storiti za svoje člane oziroma kmete. Vedela je, da samo, če se bodo kmetje združili v krožke, bodisi za vzrejo pujskov ali goveda, bodo lahko kljubovali raznim pritiskom in izkoriščanju s strani raznih mešetarjev.

Seveda je bila takrat še popolna celina na tem področju, ko so orali prve brazde te pobude in sejali prve zamisli delovanja tega krožka. Marsikateri kmet je bil tedaj še neverni Tomaž, ker si ni mogel predstavljati, kako bo vse to teklo. Pa kljub temu so korajžno začeli in premestili vse porodne bolečine. Škoda je le v tem, da ta krožek ni več pod ostrejšim Slovenske kmečke zveze.

Pri ustanovitvi se je kmalu pokazalo, da je bila pobuda za vzrejo pujskov dobra in kmetje so bili zadovoljni z odkupom in tudi z izkupičkom. Vsekakor je moral vsak član krožka veliko investirati in se podvreči strogi kontroli. Snažnost hleva, dobra rasa in skrbno negovanje živali je končno rodilo tisto, kar so si kmetje želeli in tudi pričakovali — siguren odkup in preiskrba z dobrimi plemenskimi svinjami. Krožek danes šteje 40 članov,

ki se dobro zavedajo, da svoje blago lahko prodajo le, če je izvrstnega oz. zdravega pokolenja. Temu južnokoroškemu krožku so sledili še drugi, tako da je danes 12 krožkov na Koroškem z 230 člani.

Vzreja pujskov zahteva obilo dela in truda. Svinje morajo biti neoprečnega izvora, za kar skrbi kmetijska zbornica. Kontrola pujskov, hlevov in oštevilčenje vsakega pujska, zahteva od vsakega rejca pač vse sposobnosti in znanje. Vseh 230 rejcev se trudi, da bi bili kot krožek in tudi kot vsak posameznik čim bolj uvrščeni in očiščeni. Kriteriji krožkov in Kmetijske zbornice so zelo strogi. Vsakoletna kontrola in ocenitve zbornice vodijo tudi k temu, da je medsebojna konkurenca tudi vsako leto večja in zahteva od vsakega rejca še večjo prizadevnost. Vsak posamezni član krožka je očiščevan za svoje delo — snažnost, pleme in fizično zdravi porodi

ter odprodani pujski. Skupno je možno zbrati 80 točk. Tisti pa, ki doseže največ točk za uspešno vzrejo pujskov, dobi temu primerno nagrado.

Lansko leto je bil najbolje očiščevan z 79 točkami Janez Kaiser pd. Kajžr v Rinkolah, ki je bil tudi med ustanovitelji Južnokoroškega krožka za vzrejo pujskov. Koliko prizadevnosti, skrbi in pridnih rok je potrebno za to, pa bo vedel povedati le on sam in njegova žena. Dobiti največ točk in nagrado pa ni tako enostavno, če pomislimo, da se za to „magično“ številko (80) bori kar 230 rejcev. Za nagrado je Kajžr namreč dobil od Kmetijske zbornice plemensko svinjo. Poudariti pa je še treba, da je Kajžr to nagrado dobil že tretjič in da je upravičeno lahko ponosen, da je prvi na Koroškem med rejci pujskov. Ko so pred nedavnim funkcionarji kmetijske zbornice pripeljali „živo“ nagrado na dom, je bil to velik dogodek. Z muziko je ta „živa“ nagrada morala iti nekaj poti peš, predno jo je vzorni kmetovalec prevzel in odgnal v hlev. Spremostvo, ki je pripeljalo to lepo nagrado je Kajžr povabil v hišo, kjer so ob jedatji in pijači skupno praznovali uspeh vzreje pujskov. Tudi harmonika je prispevala svoje. Vsi so bili izvrstne volje in le težko se je bilo posloviti od gostoljubne Kajžrove domačije.

K uspešnemu rejstvu in dobljeni nagradi Kajžru iskreno čestitamo z željo, da bi tudi v bodoče bil dobitnik nagrade zbornice oz. krožka. „Nagrada“ pa naj mu povzre številna gnezda zdravih kočejev.

ikej

Zveza koroških partizanov v Celovcu vabi na 15-dnevno

POTOVANJE PO ZAHODNI EVROPI
preko Italije, Francije, Španije in Portugalske. Odhod bo 24. aprila 1984 ob 6.00 uri zjutraj v Celovcu. Potovanje z udobnim šenčnikovim avtobusom z vso oskrbo stane 7.700 šilingov. Prosimo za pismene prijave na Zvezo koroških partizanov 9020 Celovec, Gasometergasse 10 ali po telefonu dopoldne 0 42 22 - 51 37 52, popoldne 59 37 74. Podroben spored potovanja smo že objavili v prejšnjih številkah Slovenskega vestnika.

Lutkovna predstava
„ZVEZDICA ZASPANKA“

- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 11. uri v farni dvorani v Železni Kapli. Prireditelja: SPD „Zarja“ v Železni Kapli in SPD „Obir“ na Obirskem
- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 14.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi. Prireditelji: SPD „Trta“ v Žitari vasi, SPD „Srce“ v Dobri vasi in Farna mladina v Šentlipšu

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci vabi na odrsko predstavo Nikola Manzarja

„Naši ljubi otroci“
(komedija v treh dejanjih)

v soboto 25. 2. 1984, s pričetkom ob 19.30 uri v kulturnem domu na Brnci. Nastopajo igralci domačega društva. Režija: Slavica Kropivnik

Pustni ples

v soboto 3. 3. 1984 ob 20. uri v Kovačevi gostilni na Obirskem. Igrajo: Fantje izpod Obirja Seme, pridite po nagrade! Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

ZVABEK

PUSTOVANJE

v soboto 3. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Zvabeku. Spored: igra „Podlaga zankonske sreče“ — nastop otroške skupine, pevskoinstrumentalne skupine, vižarjev in ansambla „Energija“

Prireditelj: KPD „Drava“ v Zvabeku

Čas družabnih prireditev

Naša prosvetna društva v mesecu februarju plavajo na valovih družabnih prireditev, kar je seveda samo po sebi umevno, saj gre za predpustni čas. V Dvorcu pri Čimžarju je Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah imelo zelo uspešno družabno prireditev — Hodiški ples, katerega se je udeležilo mnogo ljudi, tako da so bili organizatorji kar zadovoljni z

zahvalo vsem podjetjem in drugim, ki so karkoli prispevali za srečolov. Za ples in prijetno družabnost pa je odlično skrbel Planinski sekret, ki se je res potrudil v splošno zadovoljstvo. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za pod zob, to se pravi za jedatjo in pijačo. Prav posebno pa je privlačila „koča pri Micki in Rozviti“. Z veseljem je treba ugotoviti, da so na plesu Danice prišli vsi na svoj račun — mladi in stari in to je tudi tisto, kar dokazuje, da imajo šentviški prosvetasti pravi pristop do načrtovanih akcij.

9. ROŽANSKI IZOBRAŽEVALNI TEDEN
od sobote 10. do nedelje 18. marca 1984

Prireditelji:

SPD „Gorjanci“ v Kotmari vasi — SPD v Szentjanžu — SPD „Kočna“ v Svečah — SPD „Rož“ v Szentjakobu v Rožu — KD „Peter Markovič“ v Rožku — SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah — SPD v Borovljah — SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku — SPD „Bilka“ v Bilčovsu.

uspehom. Bila je prijetna družabnost, za katero je imel posebno zaslugo znani Planinski sekret, ki je navdušil tako plesalce kot tudi poslušalce. Kar je treba hodiškim prosvetam priznati je tudi uspešni srečolov, katerega glavni dobitek je bil tridnevno potovanje oziroma bivanje v Dubrovniku (za eno osebo). Ker so „hodiški plesi“ vedno dobro obiskani, jih že smatramo za tradicionalno prireditev Gorjancev, kako tudi, ko pa je prizorišče v središču Gur (zahodnih).

Tudi v Svečah so pustovali in to še na posebno originalen način. Prireditelj je bil Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah, prireditev pa se je odvijala pri Adamu. Sveški prosvetasti dajo veliko na domačo glasbeno umetnost, letos pa so bili tozadevno sploh na višku. In ker so Sveče znane tudi po tem, da je tam cela vrsta akademikov, ki so poleg tega še dobri pevci in glasbeniki, se ne čudimo, da se že govori po deželi o nekakšni akademski filharmoniji v Svečah. Da Svečani znajo praznovati pustovanja in podobne prireditve, pa ni treba posebej poudarjati, in tako je bilo tudi tokrat — prijetno in veselo do jutranjih ur.

Za 12. ples „Danice“ pa lahko samo rečemo, da že dolgo ni bil tako dobro obiskan kot letos. To je tudi dokaz za to, če se potrudimo, da trud ni zastoj. Uverturo v 12. ples „Danice“ je napravil domači mešani pevski zbor, zbrano publiko, med katero so bili zastopani predstavniki obeh osrednjih organizacij in avstrijski konzul v Ljubljani gospod Ciril Stern, pa je pozdravil, tokrat v „rajmah“, predsednik SPD „Danica“ Stanko Wakounig. Predsednik je izrekel tudi

ROŽEK

Pustna prireditev s plesom

v soboto 25. 2. 1984 ob 20. uri v gostilni pri Kosi na Ravnah
Prireditelj: KD „Peter Markovič“

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi v nedeljo 26. 2. 1984 na

IZLET NA ZASNEŽENO BLEŠČEČO

Zbirališče in odhod: ob 7.30 uri od Polanca na Černici nad Szentjakobom v Rožu

STROKOVNO PREDAVANJE O SADJARSTVU

- v soboto 10. 3. 1984 ob 13. uri v društveni sobi nad Posojilnico v Szentjakobu v Rožu
Prireditelji: Slovenska kmečka zveza v Celovcu, Kmečko gospodarska zadruga in Slovensko prosvetno društvo „Rož“ oba iz Szentjakoba v Rožu
- v soboto 10. 3. 1984 ob 9. uri v gostilni Anderwald (Vožl) na Suhi
Prireditelja: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga v Skofičah

Predavatelj: inž. Franc Lombergar (Kmetijski zavod Maribor)
V slučaju slabega vremena bo predavanje preloženo na soboto 17. 3. ob istem času in na istem kraju.

ZMOTICE

ZAŠČITNA SREDSTVA ZA ŽITO IN KORUZO — GNOJENJE

četrtak 1. 3. 1984 ob 9.30 uri v gostilni Pranger v Zmotičah.
Predavatelj: inž. Aleksander Kassl
Prireditelja: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga na Brnci.

KONCERT

moškega okteta s Suhe in ansambla Korenika iz Smihela

- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 14.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi
Prireditelj: Katoliška prosveta v Kotmari vasi
- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 19.30 uri v dvorani pod cerkvijo v Šentilju
Prireditelj: Katoliška prosveta v Šentilju

V pozdrav bo zapel MePZ „Mojcej“ — Miro Kernjak

CELOVEC

Koncert „Koroška poje“ — naša pesem in beseda

v nedeljo 11. 3. 1984 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu
Nastopajo: MePZ „Podjuna“ iz Pliberka — MePZ „Rož“ iz Szentjakoba v Rožu — MMZ slovenske gimnazije — MoPZ „Radiše“ — Obirski ženski oktet — MoPZ KUD „Stane Zaggar“ iz Kroke — MePZ „Rupa-Peč“ iz Gorice
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

RADIŠE

Drama „POT DO ZLOČINA“

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 15. uri v kulturnem domu na Radišah
Nastopajo igralci domačega prosvetnega društva
Režija: Silvo Ovsenk
Prireditelj: SPD „Radiše“

Menjava denarja

Stanje v četrtek 23. februarja 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	696.00 šil.
Za 100 mark plačate	712.30 šil.

PRIREDITVE

SELE-KOT

TRADICIONALNO PUSTNO SREČANJE

na „debeli četrtek“ 1. 3. 1984 pri Lenčiji na Bajtišah.
Prireditelj: SPD „Herman Velik“

ŠENTPRIMOŽ

Komedija N. V. Gogolja
„ZENITEV“

v nedeljo 26. 2. 1984 ob 14. uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Gostuje: PD Jezersko. Režija: Silvo Ovsenk. Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v P.

RADIŠE

Veseloigra
„JARA MEŠČANKA“

v nedeljo 26. 2. 1984 ob 15. uri v kulturnem domu na Radišah. Gostuje: igralska skupina KD Brezje. Prireditelj: SPD „Radiše“

SMIHEL

Veseloigra
„MATURA“

v nedeljo 26. 2. 1984 o 14.30 uri v farni dvorani v Smihelu. Nastopajo igralci PD Braslovče.

GLOBASNICA

PUSTOVANJE

v soboto 25. 2. 1984 ob 20. uri v farnem domu v Globasnici. Nastopata tudi čarovnik. Prireditelj: Farna mladina v Globasnici.

Veseloigra

„JEPE S HRIBA“

- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Vogrčah
Prireditelj: Farna mladina Vogrče
 - v nedeljo 4. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku
Prireditelj: Farna mladina Pliberk
- Nastopajo igralci farne mladine Vogrče

KONCERTI

ob pevskem srečanju
„Od Pliberka do Traberka“

- v nedeljo 26. 2. 1984 ob 14.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku. Spored oblikujejo: Koroški oktet, vodi Toni Ivartnik — MoPZ Sentanelski pavri, vodi Mitja Sipek — MoPZ „Edinost“, vodi Foltej Hartman.
- v soboto 25. 2. 1984 ob 19. uri v Prevaljah nastopa MePZ „Podjuna“ iz Pliberka in Suški oktet
- v soboto 25. 2. 1984 ob 19. uri v kulturnem domu v Kotljah nastopa MoPZ SPD „Trta“ iz Žitare vasi
- v soboto 25. 2. 1984 ob 19. uri v Žerjavu nastopa MoPZ „Edinost“ iz Pliberka

TINJE

- V nedeljo 26. 2. 1984 ob 19.30 uri KONCERT — glasbeni in pevski nastop slovenskih študentov glasbe
- V soboto 25. 2. 1984, od 9. do 17. ure in v nedeljo 26. 2. 1984, od 9. do 17. ure. V tečaju se bomo posvetili posebno in predvsem slovenskim motivom. Vodi: Ga. Anica Vrečar

Brnški igralci bodo po 30 letih spet nastopili z igro

Po tridesetih letih se bodo igralci igralske skupine Slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ na Brnci spet predstavili z igro. To je vsekakor velik dogodek za prosvetaše in pa za prebivalstvo Brnce in okolice. Igralci se bodo predstavili s komedijo v treh dejanjih „Naši ljubi otroci“. O vsebini igre ne bomo poročali, ker je najbolje, da si jo ogledamo v soboto zvečer ob 19.30 uri v brnškem Kulturnem domu.

Režijo ima, kdo drugi kot, Slavica Kropivnik, ki je bila že po drugi svetovni vojni z možem Ferdijem motor odrske dejavnosti SPD „Dobrač“ na Brnci. Takrat je Brnca slovela kot najbolj agilna in uspešna kulturno-prosvetna organizacija na južnem Koroškem. Glavna dejavnost tega društva so bili odrski nastopi in to ne samo doma na Koroškem, temveč tudi v Sloveniji. Še dobro imamo v spominu opereti Miklova Zala in Študentje smo ter igre Zlatarjevo zlato, Zlatorog...

Vendar je ta dejavnost hitro zamrla z odhodom Slavice in Ferdija Kropivnika z Brnce. Leta 1956 sta se preselila v Beljak in tako je bila povezava z društvom onemogočena, kar je imelo težke in usodne posledice za kulturno dejavnost tega kraja.

Od takrat je preteklo skoro 30 let in nihče ni več verjel, da se bo na Brnci še kaj spremenilo na bolje. Pa je nastala nova generacija, ki si je zadala cilj, da obnovi kulturno dejavnost, da bi bilo na Brnci spet vsaj približno tako, kot je bilo nekdaj. Začela so se gostovanja drugih društev, tudi glasbena šola je imela svoj nastop, samo na odrskem področju, kjer je bila Brnca nekoč tako profilirana, še ni bilo izgledov, da bi se kaj spremenilo. Vendar tudi tu so prodrli. Stopili so v stik z nekdanjo režiserko Slavico Kropivnik, sedaj že vdovo, in jo prosili, da bi naštudirala kakšno igro. Bila je takoj pripravljena in prevzela režijo zgoraj omenjene komedije. Iskra, ki je tlela pod pepelom tridesetletnega molka se je spet vnela in upajmo, da tega plamena ne bo več mogoče pogasiti. Slavica Kropivnik in brnški igralci so se spet znašli skupaj kot takrat pred 30 leti.

Slavica Kropivnik izhaja iz sosednje Kranjske gore, kjer je že kot otrok nastopala na domačem odru, pozneje tudi v Ljubljani. Leta 1947, po vrnitvi njenega moža iz ujetništva, je prišla na Koroško na Brnco in se takoj vključila v kulturno-prosvetno delo. Njena ljubezen do odrske dejavnosti se je hitro prenesla na brnško mladino, med katero naj omenimo takrat najagilnejše — Po-

žarnikovo Majdo (danes Mikl) in Di-to (danes Kravanja), Plozčevega Valterja z Ločila, Markovo Milenko (danes Schlapper) in Slavkoto, Oničevega Hanzija, Gamsovega Rudi-

Dolgoletna izkušena režiserka Slavica Kropivnik

ja... Čeprav krvavi amaterji, je Slavica iz njih znala narediti igralce, ki so uživali vsesplošen ugled.

Ljubezen do brnških igralcev in njena žilica za režiranje je bila povod, da je tokrat po tridesetih letih spet prevzela režijo igre na Brnci. To pa je tudi dober omen, da se bo na Brnci situacija le spremenila na bolje.

Sploh so bili Kropivniki, ki so po

rodu Rožani iz ljubeljske doline, ti isti faktorji, ki so že od nekdaj kreirali prosvetno dejavnost Brnce in okolice. Že pred drugo svetovno vojno je Hanzij Kropivnik, Ferdijev brat, ustanovil znani brnški sekstet, ki je bil tako odličen in znan, da so ga posneli na gramofonski plošči, kar je bila za tedanji čas prava redkost. Takrat so bili brnški prosvetaši predvsem pevci in to res odlični. Njihova slava je šla daleč preko meja Koroške. Na žalost pa je Hanzij v zadnji vojni padel in z njim so bile pokopane vse nade, da bo po vojni Brnca spet prizorišče odličnega petja.

Po zaslugi Hanzijevega brata Ferdija in svakinje Slavice, pa je Brnca po drugi svetovni vojni dosegla na odrskem področju svoj višek med koroškimi Slovenci. Je pač le tako, da so spet bili Kropivniki tisti, ki so zbudili ljudstvo in odkrili skrite talente na deskah in postavili na oder igre in operete, na katere se še danes radi spominjamo in obudujemo takratno podjetnost in prizadevnost igralcev in režiserke.

Po vsem tem kar smo ugotovili je treba kulturno-prosvetno dejavnost Brnce in okolice deliti na tri svetla obdobja — na predvojni čas s pevsko dejavnostjo, na povojni čas z odrsko in sedanji čas, ki bi ga imenovali kulturno-prosvetni prepoved po 30-letnem molku.

V soboto bodo torej po tridesetih letih spet zaigrali domači igralci. Pridimo iz vseh krajev in uživajmo skupno z Brnčani, saj bo to velik dogodek, nad katerim naj bi se vsi veselili in ga počastili s čim večjo udeležbo.

„Cukrček“ iz nekdanje odrske dejavnosti brnških prosvetašev — opereta Miklova Zala

V preteklem času je koroški slovenski radio oddajal 32 oddaj Janka Messnerja o pravilni rabi slovenskega jezika. Messner se v svojih prispevkih loteva tistih tipičnih jezikovnih spodrsiljav, ki se z dneva v dan pojavljajo v naših slovenskih občilih na Koroškem. Dejstvo je, da večina Slovencev in Slovenk na Koroškem ne obvlada pismene slovenščine v zadostni meri. V pretežno nemškem jezikovnem prostoru smo se nalezli cele vrste germanizmov etc. ... Messner o teh napakah razpravlja ob konkretnih primerih. Oddaja je naletela na velik odmev. Ker so se vrstila tudi povpraševanja po pismeni objavi, se je Slovenska prosvetna zveza odločila, da bo v nadaljevanjih ponatisnila te poučne napotke za pravilno rabo slovenskega jezika.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

1

Človekov jezik prikazuje stopnjo človekove zavesti in njegove kulture. Francoski pregovor gre še dalj in jezik poisti s človekom — češ, „le style c'est l'homme“, stil je človek.

Koroški Slovenci pa smo v mnogo hujši zagati, ker nam neprijazna pa tudi nasilna soseščina spodmika jezikovna tla, tako da nam je vsem, ki smo še narodno zavedni, materinščina življenjsko vprašanje sploh. Naša narodna zavest se med nami ne more prikazovati jasneje kakor v jezikovni zavesti, ki zna ločiti tujo nemško navlako od zdravega vira domačega kmečkega govora. Slovenski pesnik Oton Župančič je nekoč zapisal: „Kdor hoče znati pisati knjižno slovenščino, mora sprejeti vase vsaj narečje svojega kraja z vsem

notranjim ustrojem in vso gradnjo. Iz njega bo z lahkoto razvil vsa slovnična pravila, in kadar bo v dvomu, najde tam oporo in potrdilo ali zavrnitev...“

Tako opazam, postavim, že odkar imamo gimnazijo za Slovence, smešno abnormalnost, da kak absolvent te šole v njej kaj rad zapravi ne samo sočni besedni zaklad svoje rojstne vasi, temveč tudi občutek za pravilno rabo, postavim, glagolskega vida ali svojilnega zaimka. To se opaža v mnogih dopisih in člankih naših slovenskih časnikov prav tako kakor v slovenskih radijskih oddajah in na zborovanjih. Zato me je slovenski oddelk Radija Celovec povabil, da bi v tedenskih petminutnih oddajah obravnaval vsaj najhušje besedne in slogovne napake in spake, kakor se nam sproti prikazujejo v naši jezikovni javnosti.

Da ne bo nepotrebnega negodovanja med poslušalci teh jezikovnih pogovorov, češ tega pa tega je ošvrknil Messner v radiu, ker da ne zna pravilno slovensko, naj vse poslušalce pomirim že kar v tem prvem pogovoru: ravnal se bom po nasvetu svetega Avguščina in bom osvetljeval samo jezikovne „grehe“, njihove povzročitelje, se pravi grešnike — pa prijazno zamočlal. Po latinsko bi se temu reklo, da bom razsojal „ad rem“, ne pa „ad personam“, o stvarih, ne o ljudeh. Če pa se bo kljub temu kateri od njih čutil prizadetega, se pravi, da se bo na obravnavanem grehu spoznal kot grešnika, naj se le čuti prizadetega, saj je prav to končno namen teh pogovorov — gojitev naše ljube materine govornice, čiščenje jezikovnega plevla, skratka jezikovna kultura.

Tako tedaj na delo, saj ura teče pa nič ne reče, jaz pa bi rad opozoril v tej prvi oddaji vsaj na pet nelepah glagolov, na 'baviti se', 'osporavati', 'smatrati', 'zaviseti' in 'zoperstaviti se'. V Pliberku naj se naši kmetje ne bi bavili s praščerejo, temveč naj bi se z njo ukvarjali. Slovenski pravopis, knjiga, ki bi jo moral s pridom od-

pirati vsakdo, ki ima opraviti z govorjenjem in pisanjem slovenščine v javnosti, ima pri glagolu 'baviti se' puščico, to pomeni, da je bolj domač in zato lepši izraz u k v a r j a t i se s kako stvarjo!

Namesto 'zoperstavljati se' — sich entgegensetzen —, in Frage stellen, ki ima v Slovenskem pravopisu celo ničlo, kar pomeni, da je na smrt obsojen izraz, ki pa umreti noče, kakor neki koroški Slovenci o sebi trdijo, namesto tega 'zoperstavljati se' se reče lepo slovensko: u p i r a t i se kaki stvari, trditvi ipd., ji zoprati ali pa se komu postaviti zoper, tudi to je mogoče, če si srčen. 'Smatrati koga za lenuha' ali 'smatrati, da lenari' je hrvatizem in ima tudi puščico k lepšemu domačemu: i m e t i koga za lenuha, š t e t i koga za lenuha; m e n i t i, da je lenuh.

'Das hängt davon ab' po slovensko ni 'to zavisi od tega, če...', temveč: to je odvisno od tega. Pa tudi 'to odvisi od tega' ni mogoče reči, ker je nasilno posneto po nemščini, oba izraza imata v SP ničlo, zato še enkrat: lepo se pove vse je odvisno od tega, ali... vse je na tem, če...

No, in še — za danes — zadnji glagol: 'osporavati'. Ta ima v Slovenskem pravopisu prav tako ničlo. Ne rečemo: 'Na zborovanju mu je osporaval to pa to', temveč oporekal mu je, nasprotoval mu je, p o b i j a l je njegovo trditev, izpodbijal je njegovo mnenje. 'Neosporavan' človek je neoporečen človek. Naj ponovim:

prav	narobe
ukvarjati se	'baviti se'
upirati se	'zoperstaviti se'
imeti za...	'smatrati za'
meniti da...	'smatrati, da'
to je odvisno od tega	'to odvisi' ali 'zavisi od tega'
oporekati	'osporavati'

Pa srečno za danes!

OBJAVA

Po odloku Deželnega šolskega sveta je na dvojezični Strokovni šoli za ženske poklice zavoda šolskih sester v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu

v p i s o v a n j e v
1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice in v
1-letno gospodinjstvo šolo
do 29. februarja 1984.

Formularje za vpis lahko dobite že sedaj v šolski pisarni. Izpolnjene tiskovine je treba na šoli oddati najkasneje do 29. februarja 1984. Pri-ložiti morate polletno šolsko obvestilo v originalu ali od šolskega ravna-telja potrjen prepis.

Prijave so možne osebno v šolski pisarni
ali po telefonu šte. 0 42 53 - 343.

Pogoj za sprejem v oba tipa šole je uspešno opravljena
8. šolska stopnja in delno znanje slovenščine.

Za sprejem v 3-letno strokovno šolo pa je poleg tega še potreben pozi-tivno opravljen pedagoško-psihološki test, ki bo na šoli 6. julija. Za obisk 1-letne gospodinjstve šole ta test ni potreben.

Vodstvo šole

PISMA BRALCEV

Nove pesmi Hanzija Artača in Milke Hartmanove

Bojim se, da je šla oddaja v celovškem radiu v petek 10. februarja kot mnogo drugih, mimo nas. Škoda bi bila. Saj je bila kulturni dogodek, ki nas je obogatil, razveselil in opogumil.

Mešani študentski pevski zbor iz Kamnika je pel v krstni izvedbi nove pesmi, ki jih je uglasbil Hanzij Artač in je besedilo pripravila Milka Hartman. Mnogo pesmi iz sodelovanja obeh naših kulturnih ustvarjalcev že poznamo, priljubile so se nam in postale narodna last. Presenetile so nas v oddaji nove pesmi, da se čudimo močnemu ustvarjanju. Napovedovalka jih je takole označila:

„Skladatelj Hanzij Artač je vanjo vnesel skrito občutje koroškega ljudstva in hotenje dati slovenskemu narodu na Koroškem himno veličastnega vztrajanja. To so pesmi, ki govorijo o življenju, o upanju in razočaranju, pokončnosti in padanju, lepoti in bolečini trpljenja. Pripovedujejo o ljubezni in osamljenosti velikega človeka in malega naroda.“

Nisem strokovnjak, da bi pesmi ocenjeval. Toda meni so kot poživljajoča injekcija, ki ublaži srce, ga osrečuje in daje narodu novega poguma. Toliko lepega je zopet privrelo iz Milkinoga srca, in se zlilo v prijetne Hanzijeve melodije, da se mi zdi prav, da jih zagrabijo tudi naši pevski zbori, zlasti mladinski. Res ne razumem, zakaj nam mašijo ušesa z nerazumljivimi in nesmiselnimi angleškimi besedili. Naj poslušaj, kdor želi, toda komur je mar narodna kultura, bo gojil predvsem domačo besedo, v tem primeru oplemeniteno po pesnici Milki in oblečeno v žlahtno Hanzijevo melodijo.

Mladinski zbor iz Kamnika je posvetil koncert Milki Hartmanovi ob 82-letnici njenega rojstva. Koncert je pripravil tudi v Pliberku. Prva pesem je že program: „Oj prelepa dežela Koroška si ti naj iz srca najin ti spev zadoni...“

V. Z.

Slovenske oddaje z Milko Hartmanovo in Hanzijem Artačem

Zelo nas je razveselil celovški radio (slovenske oddaje), ko nam je podal v petek 10. februarja 1984 oddajo pesmi Milk Hartmanove in Hanzija Artača. Bilo je nekaj čisto novih viž, zelo lep pevski zbor s prelepimi glasovi. Veselilo bi nas, če bi jih lahko še večkrat slišali v ORF-u, da bi bilo malo spremembe v naših vsakdanjih pesmih. Lahko pa bi se tudi radijski program večkrat olepšal, če bi podal vmes kako Milkino pesem.

Upamo, da nam boste ustregli s to prošnjo in se s pozdravom priporočamo: sledi 9 podpisov vaščanov iz Leš pri Šentjakobu v Rožu.

Zahvala Faniki Hartmanovi in mnogo uspeha novi posredovalki voščil

Poslovila se je in odšla v zasluženi pokoj naša dolgoletna posredovalka slovenskih voščil po radiu Celovec, gospa Fanika Hartman. Za tisočera dobra voščila ob sobotah in nedeljah — za našo srečo, zdravje in dobro počutje, ki jih je posredovala z lepimi besedami v naši materinščini, se ji lepo zahvaljujemo! Zaslužila si je odpočitek po dolgem odgovornem delu! Delo je oddala mlajši napovedovalki, ki smo jo že dvakrat slišali in nas je navdušila z lepim glasom in poudarkom besede. Gospodični Danici Urschitz želimo v tej odgovorni službi dober uspeh. Saj čutimo, da bo voščila v slovenščini živo živila v srca — za srečo, zdravje in veselje našemu človeku.

Zahvalimo se odgovornim ljudem na radiu slovenskih oddaj v Celovcu, da so dali možnost naši rojakinji iz Roža, da nas bo z bogatimi voščili vsako soboto in nedeljo s toplino popeljala iz naših vsakdanjih skrbi v lepoto dneva.

Lepe pozdrave in uspeh želimo mnogi iz Podjune.

Književni vestnik

V oceno smo prejeli

Berta Golob, Sree ustvarja, roka piše. Srečanja z mladinskimi pisatelji. — Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1983, 330 str. — Knjiga predstavlja 59 slovenskih pesnikov in pisateljev, med njimi tudi dva zamejska: našega Valentina Polanška in Miroslava Košuto iz Trsta.

France Pibernik, Čas romana. Pogovori s slovenskimi pisatelji. — Cankarjeva založba, Ljubljana 1983, 306 str. — Poglobljeni pogovori s dvajsetimi slovenskimi romanopisci, med njimi s Florjanom Lipušem in Alojzom Rebulo iz Trsta.

Slovenski koledar '84. Koledar za Slovence po svetu, 31. letnik. — Izdala Slovenska izseljenska matrica v Ljubljani, oktobra 1983. — Bogato ilustriran koledar s prispevki o domovini, o Slovincih po svetu, z literarnim almanahom in s pesmimi in zgodbami za najmlajše. Dodan je še angleški razdelek.

Anton Trstenjak, Teorija zaznav. — Izdal razred za zgodovinske in družbene vede pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Ljubljana 1983, 110 str. — Strokovna psihološka razprava starostne slovenskih psihologov. Z nemškim povzetkom.

Vestnik Inštituta za marksistične študije znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, letnik 1982, Ljubljana 1983, 179 str. — Vsebuje prevode Marxovih tekstov, razpravo in druge prispevke v zvezi z Marxom.

Lutke mladje 10 let. Izdala Koroška dijaška zveza, 126 str. — Zbornik ob desetletnici delovanja lutkovne skupine (žal ni razvidno, od kdaj do kdaj se desetletnica šteje, saj je brošura brez letnice) s čestitkami osebnosti in — predvsem časopisno — dokumentacijo dela.

Vestnik 3-4/1983

Dvojna številka *Vestnika koroških partizanov* na kraju lanskega leta je spet posvečena tako obravnavanju koroškega narodnoosvobodilnega boja ter prikazu aktualnih dogajanj na Koroškem in v Avstriji. V uvodnem članku Pavle Zaucer-Matjaž piše o pomembnih dogodkih koroške NOB od poletja 1942 do kapitulacije Nemčije, govori pa tudi o pisanju zgodovine koroškega partizanstva. Med avtorji drugih prispevkov so tudi Marjan Sturm, Janez Wutte-Luc, Milena Gröblacher, Olga Kastelic-Marjetka, Avgustin Malle, Drago Druškovič in drugi.

Borec 1/1984

Revija za zgodovino NOB in ohranjanje revolucionarnih tradicij se z novim letnikom predstavlja v novi, privlačni opremi. Poleg osrednjega dela, ki je tokrat posvečen palestinski odporniški poeziji najdemo predvsem prispevek Milice Strgar o *tisku slovenskih beguncev v taboriščih po Avstriji in Italiji med 1945 in 1948*. Tekst je začetek prizadevanj, da bi osvetlili nekaj značilnosti boja slovenskih političnih emigrantov proti novi Jugoslaviji.

Razprave in gradivo 16

Šestnajsta številka *Razprav in gradiva*, zbornika, ki ga izdaja Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani, je tokrat spet tematska: posvečena je mednarodnim odnosom v SFRJ, Jugoslaviji. V zadnjih dveh letih je to po številki o izpopolnjevanju mednarodnega varstva narodnih, etničnih, verskih in jezikovnih manjšin in po številki o položaju slovenske manjšine v Italiji že tretja tematska številka.

Dvajset avtorjev, med njimi Silvo Devetak, Stipe Šušar, Rudi Cačino, Janko Pleterski in Vladimir Klemenčič, se z različnih strani loteva vprašanj, ki so temeljnega pomena za jugoslovansko državno skupnost kot mnogonacionalno državo. „Ni odveč ponovno ugotoviti, na katerih osno-

vah smo se narodi Jugoslavije združili v svojo federacijo in na njih vsa ta desetletja gradili sožitje narodov in narodnosti, obenem pa tudi osvetlili tiste plati tega sožitja, ki jih sedanjí trenutek izpostavlja kritično v ospredje“, piše v uvodu predsednica republiškega sveta za mednarodne odnose Slovenije Vida Tomšič. Sedemnajstim razpravam je pridruženo obsežno gradivo predvsem statistične narave, s sociodemografskimi pokazatelji glede na narodnost, s prikazom šolstva v jezikovnih narodnostih, z izborom določil iz ustav in drugih dokumentov ter z bibliografijo o mednarodnih odnosih za leta 1978—1982. *Razprave in gradivo 16* so izšle decembra lani in obsegajo 288 strani.

Narodnosti v Sloveniji

Kdor bo hotel strnjeno informacijo o italijanski in madžarski narodnosti v Sloveniji, bo zdaj lahko segel po publikaciji Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Na 35 straneh so avtorji (S. Devetak, V. Klopčič, A. Nečak-Lük, S. Novak-Lukanovič in S. Zabjek) pod naslovom

Italijanska in madžarska narodnost v Socialistični republiki Sloveniji.

Nekatere značilnosti pravno-političnega in jezikovno-kulturnega položaja.

INV, Ljubljana 1983, 35 str.,

zbrali vse bistvene informacije. Začenši z glavnimi značilnostmi jugoslovanske politike do narodnosti, je v zvezku nanizana informacija o jeziku, o pravem položaju, o izobraže-

vanju, o kulturi in javnem obveščanju, o rabi jezika v verski praksi ter v skupščinah, sodstvu in upravi, o položaju italijanščine in madžarščine v gospodarstvu ter o družbeni skrbi za uveljavitev rabe jezika narodnosti, ne nazadnje pa tudi o financiranju. Dodan je zemljevid in izbor določil iz osnovnih pravnih dokumentov. Publikacija je izšla tudi v angleščini.

Povod zanjo je bil, da stalna konferenca lokalnih oblasti in dežel, delovno telo Evropskega sveta, za letošnje pripravljajo srečanje strokovnjakov, politikov in predstavnikov manjšin, kjer bodo razpravljali o različnih vidikih manjšinskega življenja v Evropi. Za to srečanje je INV na povabilo pripravil oris položaja Italijanov in Madžarov v Sloveniji.

Sociologija manjšin v Avstriji

Ekonomski razvoj v petdesetih letih, predvsem razslojevanje pretežno agrarne socialne strukture, je skupno s šolskimi in upravnimi ukrepi močno pospešil asimilacijo. Tak je eden izmed sklepov iz knjige

Arnold Suppan, Die österreichischen Volksgruppen, Tendenzen ihrer gesellschaftlichen Entwicklung im 20. Jahrhundert. — Verlag für Geschichte und Politik, Wien 1983,

ki je izšla lanko jesen in obravnava Čeha in Slovence na Dunaju, Hrvatce in Madžare na Gradiščanskem ter Slovence na Koroškem (in deloma na Štajerskem).

Avtor v uvodu poudarja, da so bile doslej v znanstveni literaturi o narodnih skupnostih v ospredju predvsem pravnozgodovinske in pravno-politične razprave, deloma tudi kulturnozgodovinske, malo pa da je bilo doslej zanimanja za vprašanja demografskega, socialnega in ekonomskega razvoja. To vrzel je skušal s pričujočo knjigo zamašiti. K temu je treba sicer pripomniti, da bo znanstveno ali tudi sploh manjšinskopolitično zainteresiran bralec naletel na deloma znane stvari, ki so bile že povedane — npr. se zbirka razprav „Raumplanungsgespräch Südkärnten“, ki jo je izdal Slovenski znanstveni inštitut leta 1977, bavi prav z ekonomsko in socialno dimenzijo manjšinskega problema, da ne omenjam publikacij slovenskih zgodovinarjev. Dejansko pa tako celovitega problemskega prikaza razvoja narodnih skupnosti v Avstriji še ni bilo, ki bi izhajal iz demografskih in socialno ekonomskih struktur narodnih skupnosti in postavil vprašanje po vplivih splošnega družbenega razvoja na nacionalno gibanje.

V prvem delu študije avtor oriše številni razvoj narodnih skupnosti, kjer med drugim kritično omenja tudi prakso avstrijskih ljudskih štetij. V drugem delu pa izhajajo iz glavnih potez splošnega družbenega razvoja do konca 19. stoletja naprej postavlja vprašanje po povezavi med socialno strukturo narodnih skupnosti ter njihovo nraodnopolitično zavestjo, in sicer v glavnem v treh razvojnih stopnjah: za staro Avstrijo, za prvo republiko in za drugo republiko, na podlagi ljudskih štetij iz let 1910, 1934 in 1971 ter statistike obratov iz leta 1930. Iz ljudskega štetja 1971 je na računalniku dal kombinirati podatke o jezikovni pripadnosti s podatki o gospodarski pripadnosti in ni voju izobrazbe. V ta socialnozgodovinski prikaz spretno vpleta, politično- in kulturnozgodovinske podatke, tako da bralec dobi zaokroženo sliko razvoja.

„NEPOPOLNA“ SOCIALNA STRUKTURA POSPEŠUJE ASIMILACIJO

Avtor ugotavlja, da je socialna struktura koroških Slovencev deloma do danes „nepopolna“ in da je na tej podlagi uspevalo nemškonacionalni politiki pospeševati asimilacijo. „Nepopolnost“ socialne strukture se kaže v nadpovprečni reprezentanci Slovencev v agrarnem sektorju ob močnem zaostajanju pri nastavljenih in uradnih, v trgovini, prometu in gostinstvu, pri vavajnih in pri svobodnih poklicih. Podobno „nepopolna“ je voditeljska struktura (skoraj samo duhovščina ob pomanjkanju druge inteligence).

Ekonomski razvoj v 50-ih letih je ob podpori šolskopolitičnih in uprav-

nih ukrepov močno pospešil asimilacijo. Šele v zadnjem desetletju so predvsem z nastajanjem novega sloja inteligence (absolventi slovenske gimnazije) dane v povezavi z razširitev ekonomske baze možnosti, da asimilacijski proces pride do zastoja.

Če pogledamo socialno strukturo leta 1971, so Slovenci v mnogih pogledih še vedno „zadaj“. Nadpovprečen je njihov delež v kmetijstvu, zaostajajo pa pri samostojnih v sekundarnem in terciarnem sektorju ter v celotnem sloju nameščenecv in uradnikov (izjema so edinole učiteljski poklici). Pri akademskih (delež med slovenskim prebivalstvom 0,8 odstotka) in maturantih (2 odstotka) Slovenci še vedno zaostajajo za nemškogovorečimi (1 odstotek in 3,5 odstotka) — zanimivo je, da „vindišarji“ nimajo niti enega akademika in celih šest maturantov —, zelo jasno pa zaostaja med Slovenci tudi delež absolventov strokovnih šol (nemškogovoreči 5,3 %, Slovenci 2,6 %) in prebivalcev s poklicno izobrazbo (16,1 % — 10,1 %).

KAKO DO NOVIH SOCIALNIH STRUKTUR?

Vsekakor pa vidi Suppan štiri faktorje, ki bi lahko pospeševali razvoj sodobne socialne strukture koroških Slovencev:

- a) slovensko združništvo, če bi se odprlo novim orientacijam;
- b) krepitev industrializacije in turizma;
- c) razširitev sloja inteligence, kjer je pozitivni razvoj še najbolj viden: delež dijakov (17,5 %) in višješolcev (2,3 %) med Slovenci je nad avstrijskim povprečjem; v starostni skupini od 15 do 29 let je relativno več

Mladje 52 - nekaj pesmi, nekaj proze

Neurejenost gmotnega položaja *koroškega mladja* je spet terjala svoj davek: številka 52 je izšla s kar enomesečno zamudo. „Zamudo so povzročale hude finančne težave, ki smo jih rešili le provizorično. Zaradi menjave vlade v lanskem aprilu se zavlačujejo finančne podpore, ki so nam jih obljubile prejšnje oblasti“, piše na priloženem listu. Kljub težavam pa izdajatelj kolikor toliko uspeva, da izdajajo obljubljene štiri številke letno.

Tokratno vsebinsko spet zelo raznoliko številko odpirajo po stari tradiciji pesmi. Maja Haderlap v dveh pesmih ubeseduje svojo razpetost med D(unajem) in L(epeno), med velemostom in domačo vasjo. Fabjan Hafner prosto asociira ob kravah in podganah, ob nedokončanih stavkih in zgodbah, medtem ko se Jani Oswald (po Jandlovski?) igra z besedami in tako skuša postaviti na laž politični žargon. Dve pesmi Tee Witzmann, na Dunaju živeče Slovenke srednje generacije, sta socialno in religiozno obravnavi. Mira Singer, ki prav tako kot Witzmannova prvič objavlja v *mladju*, se poskuša v zahtevni formi hai-

kuja, Matjaž Kropivnik pa se ustavlja ob strahu. Hubert Sielicki v nemškem koroškem narečju secira besedišče posebne vrste. Sem bi uvrstili še Pepeja Starmana in zajedljive epigrame Janka Messnerja.

Tudi prozaisti se spet oglašajo: Jože Blajs s kratko črtico „V zvoniku“, ki doživi malo prenegljen obrat in se morda prehitro konča, Kristijan Močilnik z dialogom o „Posebnem listu“, ki je za moj okus preveč plakativen, Janko Messner s tretjim nadaljevanjem „Izpovedi“ in Valentin Polanšek z „Rdečimi usti“, ki so objavljena tudi že v Koroškem koledarju 1984.

V *mladju* tokrat gostujejo znana slovenska pisateljica Mimi Malenšek z „Jezersko panoramo“, koroška slikarka Meina Schellander, ki je predstavljena v besedi in predvsem v sliki, ter Eda in Silvija Velik s svojo pesmijo „Če bi prišla kot mož na svet“.

Seveda ne gre spregledati treh razprav, od katerih sta dve posvečeni dokaj aktualnemu vprašanju šolstva. Avgustin Malle piše o državni vzgoji in izobraževalnem sistemu za Slovence na Koroškem, Miško Kulnik pa po-

roča o pouku slovenščine na Dunaju. Vekoslav Grmič, nesojeni mariborski škof, se v svojem razmišljanju zavzema za to, da bi bili kristjani in marksisti združeni v borbi za mir.

Na zaključnih straneh je objavljena polemika Janka Messnerja in Petra Wieserja okoli Prežihovega Varanja in založbe Drave ter paberki in ocvirki okoli nekaterih značilnih dogodkov. Med drugim tudi predlog uradu za spomeniško varstvo na Dunaju: „Po haaškem dogovoru o varstvu kulturnih spomenikov in lokacij pred oboroženimi spopadi ste že pred leti namestili na travniku v Karnburgu/Krnski grad zadevno tablico na kraju, kjer je mnoga stoletja stal rimski kamen za slovensko ustoličevanje naših koroških knezov, po nemško „Fürstenstein“. Predlagamo, da napravite po originalu, ki ste ga vtaknili v Deželni muzej v Celovcu, trpežen odletek in ga postavite na to mesto, da ga bojo turisti vseh dežel tega našega sveta videli in tako vedeli, zakaj imate ta kraj za kulturem.“ Da. Zakaj pa ne? In najbrž bi se našel še kak skrit kulturni spomenik, ki bi ga kazalo rešiti prahu v muzejskih kletih.

p. w.

„Aufzeichnung gen aus Kärnten“

Precej kuharjev je bilo na delu: izbor tekstov je opravilo Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji, ki je hkrati izdajatelj, založnik je Klub Prežihov Voranc, teksti pa so prvotno izšli v *mladju*. Gre za antologijo proze iz *mladja* v nemščini, ki je pred koncem leta izšla pod naslovom *Aufzeichnungen aus Kärnten*. Povod pa je bil 90-letnica Prežihovega Varanja.

Najbrž bi se dalo precej pripomniti na račun izbora, na račun prevodov, ni pa dvoma, da je bila nemška antologija proznih tekstov zahteva časa. Najbrž je dejstvo, da antologijo izdaja DSPA, zalaga pa Klub P. V., samo posledica pomanjkanja sredstev pri *mladju*, kajti sicer bi revija sama bila poklicana za tako izdajo. Najbrž tudi ne velja preozko zabeležiti, da bi vendar za tako založniško početje bila poklicana kaka špecializirana ustanova, saj ima vsakdo pravico, da svojo idejo tudi sam uresniči. Kritično pa bi kazalo povedati, da bi bibliografski podatki lahko bili popolnejši, vendar bi potem po vsej priliki morala izpasti prispevek Florija Lipuša iz Naših razgledov in Mirka Messnerja pripombe na Lipuša. Toda nič zato, drugi poskus se bo napakam gotovo izognil.

Folti Sima

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 24. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Tako dela industrija za čevlje — 10.30 Canaris — 12.15 Ne samo resničnost — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oskar super-miš — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoroptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja XY — 21.20 Jolly Joker — 22.10 Reklama in šport — avstrijsko prvenstvo v slalomu za ženske — 22.30 Karl Rahner, 80" — Oddaja XY — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 25. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Angliččina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Poknežena grofija — 11.00 Dopoldanski koncert — 11.55 „Karl Rahner, 80" — 13.00 Uredništvo — 14.35 Uili in Marei — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Jolly box — 17.30 Peppino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Udo Jürgens — 21.35 Šport — 21.55 Bal du Moulin rouge — 22.55 Poročila.

NEDELJA, 26. 2.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Naša šola — 15.00 Balduin, vlomilec tresorjev — 16.25 Očetje klamote — 16.45 Zadržani vrt — 16.55 Risanka — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Mayerling — 22.15 Šalom — 22.20 Šport — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Uili in Marei — 11.50 Risanka — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Stari hišopon — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 „Novi podnajtelnik" — 21.10 Kriminalka — 22.20 Šport — 22.50 Poročila.

TOREK, 28. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angliččina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Francoski podvig — 12.00 Lisica in zajec — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.30 Državna rezona — 22.50 Poročila.

SREDA, 29. 2.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Balduin, vlomilec tresorjev — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Prizma — 13.00 Uredništvo — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Umor po naročilu — 21.35 Dediščina Jalte — 22.20 Poročila.

ČETREK, 1. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za

predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Don Juanove pustovlovščine — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Mandara — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hotel Polan in njegovi gostje — 22.05 Trije umetniki iz Predarlške — 22.50 Šport — 23.40 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 24. 2.: 14.10 Obzornik — Zabavna glasba — Spominjamo se.

SOBOTA, 25. 2.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 26. 2.: 7.00 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 27. 2.: 14.10 Obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo: „Iz pliberškega konca" (Herman Germ in Hubert Krop) — 16.45 T. Ogris: Drava (slov. šolska oddaja za šolarje od 4.—8. šolske stopnje).

TOREK, 28. 2.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Obzornik — Otroci za pust.

SREDA, 29. 2.: 14.10 Obzornik — Veseli val.

ČETREK, 1. 3.: 14.10 Obzornik — Iz literarne zakladnice: 140-letnica rojstva pisatelja Josipa Jurčiča.

AVSTRIJA 2

PETEK, 24. 2.: 17.30 Naša šola — 18.00 Galerija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Krokodil v kopalni banji — 21.00 Zakladnica Avstrija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Tovariša — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 25. 2.: 14.50 Politika v petek — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Operete in druge dunajske zgodbe — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Šport — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta — 21.50 Francoski podvig — 21.45 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 22.15 Protisponaža — 23.45 Sto mojstrov — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 26. 2.: 13.25 Športni popoldan — 17.00 Potovanje okoli sveta — 17.45 Velika deseterica — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj dejanja — 21.55 Dinastija — Denverski klan — 22.40 Mala nočna glasba — 23.40 Sto mojstrov — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 2.: 18.00 Perspektive — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zlati časi — 21.05 „Novi podnajtelnik" — 21.10 Big brother good bye — letos ni 1984 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Žene iz Stepforda — 0.10 Poročila.

TOREK, 28. 2.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Parodiistična pustna oddaja — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 29. 2.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni žurnal v sredo — 21.05 Prizorišča svetovne literature — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Dva zlobna komada — 23.50 Poročila.

ČETREK, 1. 3.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dalli - dalli — 21.45 „Slamnatl vdo-vec" — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Operni bal 1984 — 23.50 Poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 24. 2.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Zvezde, ki ne ugasnejo, glasbena oddaja — 17.55 Modro poletje, mladinska nanizanka — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Turizem — možnost in priložnost: Turistična Slovenija — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naselbinska kultura na Slovenskem, dokumentarna serija — 20.50 Ne prezrite — 21.05 TV kviz — 22.15 Dnevnik — 22.30 Klara Lust, film.

SOBOTA, 25. 2.: 8.00 Poročila — 8.05 ZBIS: Skatlica z godbo — 8.25 Ciciban, dober dan: Da bo medvedek lepši — 8.35 Meseček, otroška serija — 9.05 Mali svet — 9.25 Glasba za kitaro — 9.50 Clovek in zemlja — 10.15 Pred izbiri poklica: Poklici v sadjarstvu in vinogradništvu — 10.45 Ljudje in zemlja — 11.45 Poročila — 16.05 Poročila — 16.10 V puščavi in goščavi, nadaljevanje — 17.00 Košarka Olimpija : CZ, prenos — 18.30 Skrivnostni svet Arthurja Clarka — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Plavi Max, film — 22.30 Zrcalo tedna — 22.50 Miriam Makeba, zabavno glasbena oddaja — 23.15 Poročila.

NEDELJA, 26. 2.: 9.30 Poročila — 9.35 Živ žav — 10.20 Modro poletje, mladinska nanizanka — 10.50 Pesem, nadaljevanje — 11.40 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 14.50 Prisluhni tišini, oddaja TV Koper za slušno prizadele — 15.20 Čez tri gore: Vokalni kvartet Spev — 15.50 Poročila — 15.55 Letniki 1960—1970 — 16.55 Športna poročila — 17.10 Taras Buljba, film — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrna do zrna

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo
knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

S PODROČJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI:

Golob B.: **SRCE USTVARJA, ROKA PIŠE**, srečanja z mladinskimi pisatelji — 330 str.

Janež S.: **PREGLED SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI** — 399 str.

TA HIŠA JE MOJA, PA VENDAR MOJA NI, sodobna slovenska literatura na Koroškem — 174 str. (Kondor; 161)

Pibernik F.: **MED MODERNIZMOM IN AVANTGARDO**, pričevanja o sodobni poeziji — 334 str., ilustr.

Kmecl M.: **ROJSTVO SLOVENSKEGA ROMANA** — 126 str. — (Zbirka Kultura)

SLAP, štirje slovenski pesniki Dragotin Kette, Ivan Cankar, Josip Murn, Oton Župančič — 265 str.

Grafenauer N.: **ALBUM SLOVENSKE PISATELJEV** — 68 str., il.

OTON ŽUPANČIČ V PREVODIH — 231 str. — (Zbornik Društva slovenskih književnih prevajalcev; 4)

STAREJŠE SLOVENSKE SLOVSTVO, od Brižinskih spomenikov do Linhartovega Matička — 520 str. — (Iz slovenske kulturne zakladnice; 22)

Bernik F.: **PROBLEMI SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI** — 591 str.

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straže 16, tel. 51 15 34
Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije.
Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico.
Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

na — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Igmanci, nadaljevanje — 21.05 Športni pregled — 21.35 Živeti z naravo, dokumentarna serija — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 27. 2.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Meseček, otroška serija — 17.55 Ukrep civilne zaščite, skupna akcija — 18.30 Podravske obzornik — 18.45 Glasba za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Turapoljski top, drama — 21.20 Prepovedani sadeži doktorja Fausta — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 28. 2.: 8.50 TV v šoli — 17.35 Poročila — 17.40 Slovenske ljudske pravljice: Goslač — 17.55 MPF Celje 83: Mešani mladinski zbori — 18.25 Severnoprimorski obzornik — 18.40 Mravlje, jugoslovanski film — 18.55 Knjiga — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30

Dnevnik — 19.5 Vreme — 20.00 Ch. Dickens-D. Edgar: Življenje in dogodivščine Nicholasa Nicklebyja, nadaljevanje — 21.00 Aktualno — 22.00 Dnevnik.

SREDA, 29. 2.: 8.50 TV v šoli — 18.00 Poročila — 18.05 Ciciban, dober dan: Modna revija — 18.25 Gorenjski obzornik — 18.40 Savva — reka, ki življenje daje — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.27 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Sorodniki, film — 21.35 Kulturne diagonele — 22.05 Dnevnik.

ČETREK, 1. 3.: 8.50 TV v šoli — 17.50 Poročila — 17.55 Odprava zelenega zmaja — 18.25 Zasavski obzornik — 18.40 Obramba in samozaščita — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Diamanti na nebu, dokumentarna nanizanka — 21.55 Dnevnik.

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Šentjakobu v Rožu vabijo na

VI. zimski pohod
„Arihova peč"V SPOMIN NA PADLE BORCE POD ARIHOVO PEČJO
FEBRUARJA 1945

ki bo v nedeljo 4. marca 1984, s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

1. a) **Smučarski tek** — 3,5 km (1 krog) ● otroci do 10 let (letniki 1974 in mlajši) ● dekleta do 16 let (1968—1973) ● ženske do 30 let (1954—1967) ● ženske nad 30 let (letniki 1953 in starejše)

b) **Smučarski tek** — 7 km (2 kroga) ● fantje do 16 let (1973—1968) ● moški do 30 let (1967—1954) ● moški nad 30 let (1953 in starejši) ● tekmovalna ženska in moška skupina

2. **Pohod za pešce** od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo" (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske koče do Polanca.

ZIMSKI POHOD „ARIHOVA PEČ" bo izveden ob vsakem vremenu, v slučaju pomanjkanja snega bo samo pohod.

POGOJI ZA UDELEŽENCE: Na VI. zimskem pohodu Arihova peč lahko sodelujejo vsi. Udeleženci pohoda (pešci) morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati proge, ki je za pohod označena. Pohodniki se vzpenjo na planino Bleščeco — „Koča nad Arihovo pečjo" (kontrolni žig) in se preko Resmanove lovske koče (kontrolni žig) vrnejo po označeni poti nazaj do cilja pri Polancu najkasneje do 15. ure. Masovni start za tekače je ob 10.30 uri, na cilj pa je treba priteči najkasneje do 12. ure. Pred startom je kratka spominska svečanost padlim partizanom pod Arihovo pečjo, februarja 1945.

PRIJAVE IN STARTNINA: Prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 10. uro. Startnina znaša 50 šil. (300 ND) za odrasle in 40 šil (250 ND) za otroke in mladince. Startnina se plača pri prijavi. Pohodniki in tekači prejmejo na startu kontrolni kartonček in značko, tekači pa še dodatno startno število. Po pohodu je treba na cilju predložiti kontrolni kartonček. Vsak udeleženec dobi nato diplomu in kolajno za udeležbo. Najboljši dneva pri teku pa spominsko plaketo Slovenskega vestnika.

OKREPČILA, ZDRAVNIŠKA SLUŽBA, SERVISNA SLUŽBA: Vsak udeleženec dobi toplo pijačo in klobaso. Za zdravniško službo je poskrbljeno. Vsak udeleženec sodeluje na lastno odgovornost.

DOVOZ IN PARKIRNI PROSTOR: Iz Šentjakoba v Rožu vodi proti Podrožici/Rosenbach, preko vasi Leše/Lessach, Svatoje/Schlatten in Hodnina/Kanin asfaltirana cesta na Čemernico, ki bo označena s kažipotl „Arihova peč". Parkirišča so na razpolago.

ZLATA ZNAČKA: Kdor se petkrat udeleži zimskega pohoda „Arihova peč", prejme posebno zlato značko. Petkratno udeležbo mora dokazati s petimi zbranimi kartončki.

OBJAVA

ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1984/85 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času do 29. februarja 1984, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1983/84 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bi morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroke prijaviti v prvi polovici junija 1984. Sprejemni izpiti bodo v sredo 4. julija 1984.

4. Konec maja 1984 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.

6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

RAVNATELJ:

dr. Reginald Vospernik I. r.

CELOVEC

4. NEDELJSKA MATINEJA
z mešanim
klasično-sodobnim sporedom

v nedeljo 26. 2. 1984 ob 11. uri v celovškem ORF-gledališču.

Gostujeta Claus Christian Schuster, klavir in Niževavstrijski kvintet trobil

PRODAM AVTO!

MITSUBISHI CORDIA 1.6

Turbo 115 PS

8000 km po ugodni ceni

Interesenti naj se javijo v uredništvu Slovenskega vestnika

tel.: (0 42 22) 54 0 42

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42086 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Končale so se 14. zimske olimpijske igre:

Nepozabni Sarajevo

POROČA MIRKO ŠTUKELJ

14. zimske olimpijske igre v Sarajevu so mimo. Udeležba na teh igrah je bila rekordna: Olimpijci iz 49 držav, nad 2000 novinarjev, nekaj sto fotografov, 56 radijskih in televizijskih postaj in na stotisoče gledalcev. Zame so bile igre nepozabno doživetje, ker sem prvič v svojem življenju imel priložnost, da si ogledam tak spektakel.

Olimpijski živčav v Sarajevu

Vreme v Sarajevu je bilo prav zimsko megljeno, mrzlo in vetrovno. V mestu samem je okrog 40 cm snega. Kljub neugodnemu vremenu so se v večernih urah gnetle množice v centru Sarajeva, posebno pa v Baščaršiji. Baščaršija je bila gotovo najbolj privlačen kraj za turiste in za domačine. Kafane, čevapdžinice, slaščičarne, trgovine, restavracije so bile nabito polne. Na ulicah, v kioskih so prodajali značke, suvenirje. Hit je bila priljubljena olimpijska maskota „vučko“. Ulice so bile čedne, javna poslopja, trgi, ceste okrašene z olimpijskimi zastavami. Mesto je izžarevalo olimpijski duh. V centru pozornosti pa je bila Skenderija, nakupovalni in rekreacijski center Sarajeva. Tukaj so se odvijale hokejske tekme, umetnostno drsanje. Vsak dan ob šestih zvečer pa so na prostem podeljevali olimpijske kolajne najboljšim športnikom. Tisoče ljudi, med njimi veliko navijačev iz vsega sveta, se je zbiralo ob tej slavni ceremoniji. V kletnih prostorih, v bifejih in hod-

nikih so se srečavali navijači. Tukaj so se mudili menjalci olimpijskih značk, ljudje so neprestano prihajali in odhajali, pravi cirkus.

Odlično vzdušje na Jahorini, Malem Polju in na Bjelašnici...

V centru moje pozornosti v Sarajevu pa so bile tekme, ki so bile zame enkratni užitek. Kar po prihodu v Sarajevo sem se podal na Jahorino, kjer je bil na programu slalom za ženske. Čeprav je bilo na Jahorini zaradi goste megle, mraza in vetra zelo neprijetno, je bila atmosfera odlična. Posamezni navijaški klubi so podpirali in hrabрили svoje idole (izstopala je skupina Švicarjev, imeli so s seboj velike kravje zvonce, transparent in piščali), nekateri so prepevali ob sprmljavi kitare. Vse to me je malo pogrelo ob tekmovalni prog. Tukaj sem doživel pristno olimpijsko vzdušje. Največ ljudi pa je bilo na skokih v Malem polju (60.000), kjer so se domačini pred 40 leti borili ne za kolajne, ampak proti okupatorju. Menda so pozno v noč vozili gledalce

iz arene nazaj v Sarajevo.

Višek in finale olimpijskih iger je bil slalom za moške na Bjelašnici. Ob slalomski progi sem srečal skupino avstrijskih navijačev iz Molna (rojni kraj Franja Gruberja). Vzdušje je bilo izvrstno, vreme lepo in sončno. Ob progi je bilo tudi na tisoče Slovencev, ki so prišli s številnimi avtobusi in posebnimi vlaki gledat Bojana Križaja.

... iz žvižgi ter mnenje Prodingerja in Kahra

Slalom je na žalost pokazal tudi nešportne strani na tej olimpiadi. Žvižganje jugoslovanskih gledalcev (resnici na ljubo je treba povedati, da niso žvižgali vsi), predvsem ko so vozili avstrijski slalomisti, se mi je zdelo nefer in neupravičeno, kajti kaj morejo športniki za to, da so nekateri naši novinarji nadvse negativno poročali o dogajanju na olimpiadi.

Mislil, da je imel avstrijski trener Prodingjer prav, ko je rekel, da je vzrok za žvižganje bilo katastrofalno poročanje nekaterih novinarjev o olimpiadi. Bojan Križaj je po končanem teku v intervjuju obsodil neolimpijsko zadržanje nekaterih jugoslovanskih gledalcev. Naši športniki so ponovno postali žrtev neodgovor-

nih avstrijskih novinarjev, ki so izvajali neopisen pritisk na svoje olimpijske smučarje in izsiljevali kolajne. Šef-trener Kahr je pravilno ugotovil, „da pod takim pritiskom športnik ne more niti živeti, kaj šele, da bi dosegel vrhunske dosežke.“ Avstrijski poročevalci so sprovcirali s svojimi deloma sovražnimi poročili o olimpiadi jugoslovansko stran. Posledice pa so najbolj trdo občutili športniki sami. Po izjavi predsednika olimpijskega organizacijskega komiteja Mikuliča noben tisk ni tako sovražno poročal o dogodkih okrog olimpijade kot ravno avstrijski.

Dejstvo je, da so Avstrijci prvič na olimpijskih igrah doživeli polom. Vzrokov je veliko. Mislim, da so nekateri naši novinarji veliko doprinesli k neuspehu avstrijske reprezentance na vseh igrah. Dejstvo pa je tudi, da so tisti avstrijski športniki, ki so stali popolnoma v ozadju poročevalnih orgij dosegli odlične uspehe, npr. hitrostni drsalec Hadschieff (v štadionu na Zetri sem bil edini avstrijski navijač) in mladi simpatični tekač Sulzenbacher.

Drži, da je bilo vreme organizatorjem nenaklonjeno in da so zaradi tega nastali veliki organizacijski problemi. Moj vtis pa je bil ta, da so se organizatorji res trudili, da bi speljali igre kar se da optimalno. Igre so bile po mnenju mednarodnega olimpijskega komiteja uspešne, in prepričan sem, da bi bili tudi avstrijski novinarji tega mnenja, če bi avstrijski športniki osvojili nekaj več kolajn.

Zilk: sistem ni v redu

Prosvetni minister Helmut Zilk je po sprejemu avstrijskih olimpijcev izjavil, da je hitro treba najti vzroke za neuspeh in izvajati konsekvence. Odklonil pa je iskanje grešnega kozla. Tudi pri materialu in pri psihičnem pritisku ni hotel iskati vzrokov. Zoperstavil se je „rezanju glav“ in menil, da je treba vzroke iskati v celotnem športnem sistemu, ki ga je treba reformirati. Zgrešena je bila že kvalifikacija, treba bi pač bilo imeti pogum vzeti nekoga v moštvo, ki zna zmagati v Sarajevu ne pa npr. na Streif. Minister Zilk je dodal: „Zgubiti — to je tudi olimpijska disciplina!“

Nešportno in neolimpijsko

SARAJEVO — V športnih igrah je (žal) že običaj, da navijači nasprotnikove akcije pospremito z žvižganjem. V posamičnih panogah so take razvade (na srečo) še izjema. Toliko bolj neveselno je bilo, ker so se razpasle tudi na nekaterih olimpijskih tekmovališčih.

Potem ko sta bila pred leti v Kranjski gori brata Mahre tarča takega nešportnega ravnanja, so ga bili na Bjelašnici in Malem polju deležni tako rekoč vsi naši tekmeči, še prav posebej pa Avstrijci, ki jih je zlasti „afera Wallner“ spravila v nemilost občinstva. Vse to pa je bilo nepotrebno, saj je menda že prišlo do uradne in osebne pomiritve med Avstrijci in našimi, po drugi plati pa nefair navijanje celo škoduje tistemu, ki bi mu navijači radi pomagali: lastnemu športniku. Spravi'la ga — če nič drugega — v zadrego, to pa nikakor ne more biti spodbuda k boljšim dosežkom. Vendar pa so neprijetnosti pač del realnosti. Do njih (ne tako redko) prihaja tudi zaradi novinarjev. Kaj reči ob najrazličnejših provokacijah, ki so jih bili — na primer — na tiskovnih konferencah deležni zlasti najboljši?

Najboljša športnica iger, finska smučarska tekačica Marja Liisa Härmäläinen je po svoji tretji zmagi morala odgovarjati na eno samo vprašanje v več različicah: „Kaj mislite o krvnem dopingu?“

Vprašanje ni bilo le nepotrebno, marveč je bilo tudi neokusno. Prav tako kot tudi žvižgi v sicer navdušujočih sarajevskih arenah.

Evgen Bergant
Olimpijsko delo, 20. 2. 1984.

Nykänen pred Weissflogom

WALLNER spet 24.

Skoki na 90 m skakalnici na Malem Polju so pritegnili rekordno število gledalcev: 60.000. Z veliko prednostjo pa je zmagal Finec Matti Nykänen, ki je s 116 m v prvem skoku zboljšal rekord skakalnice za 1 meter (prej Primož Ulaga 115 m). Tudi v drugem skoku, ko je bil zalet skrajšan za 1 m je Nykänen dosegel 111 m. Najbliže mu je prišel Jens Weissflog, ki je skočil 107 in 107,5 m. Presenetil pa je Čeh Pavel Ploc, ki je v prvem skoku dosegel 103,5, v drugem pa 109 m.

Presenetljivo je v prvem skoku do zadnjega vodil Armin Kogler, ki je kot peti skakalec dosegel 106 m. V prvem skoku sta ga premagala le Weissflog in Nykänen. Ob skrajšanem zaletu je dosegel le 99,5 m, kar mu je zagotovilo 6. mesto. Hanzl Wallner je bil drugi najboljši Avstrijec in je, kot na 70 m skakalnici, dosegel spet 24. mesto. Čeprav jugoslovanski skakalci niso povsem uresničili načrtov, so z upanjem zapustili olimpiado, saj so se na 90 m skakalnici trije uvrstili med prvimi 15. Najboljši je bil Tomaž Dolar (11.), sledila sta mu Primož Ulaga (13.) in Vasja Bajc (15.).

Težak olimpijski slalom

V zadnji olimpijski prireditvi, v slalomu moških, sta si tako Jugoslavijska kot Avstrija pričakovali še kakšno kolajno. Obe državi nista dosegli tega cilja. V olimpijskem slalomu je zmagal Američan Phil Mahre pred bratom Stevom, tretji pa je bil presenetljivo Francoz Didier Bouvet. Najboljši Jugoslovčan je bil Bojan Križaj na 7. mestu, Tomaž Cerkovnik in Jože Kuralt pa sta mu sledila na 11. in 13. mestu. Avstrijci so bili povsem razočarani. Že v prvem teku so izpadli Gruber, Steiner in Strolz, v drugem pa je „iztiril“ tudi Enn, ki je bil v prvem teku na 22. mestu. V težkem slalomu so izpadli med drugim tudi Frommelt, Wenzel, de Chies, Julen — skupno 32 tekačev!

Avstrijci ne znajo zgubiti

Maščevanje za Sarajevo 1914 torej tudi 1984 ni uspelo; Avstrijci, ki so prispeli v glavno mesto Bosne in Hercegovine polno pričakovanj, upanj in nekateri tudi z dokajšnjo aroganco, so to mesto zapustili kot poraženci: ena sama bronasta kolajna v moškem smuku je edino, kar so Avstrijci osvojili pri 14. zimskih olimpijskih igrah. Toda bronasta kolajna v Avstriji ni povzročila veselja, marveč jezo in trmo: „Kdo je kriv našega poraza?“ to vprašanje je stalo v središču zanimanja. Odgovor, da so pač na dan tekmovalja bili drugi boljši kot Avstrijci, dostikrat seveda ni prišel v poštev.

Material je kriv, so vzklíkili sprva; trener avstrijskega moštva, ki je očitno mnenja, da ima zlate kolajne v zakupu, je torej začel tarnati, da material avstrijskih smučarskih firm zaostaja za materialom inozemskih podjetij, in tisk, vesel vsakega še tako plehkega izgovora, je to Kahrovo tezo seveda takoj osvojil. Samo, teza ne drži: tudi zmagovalci drugih držav so deloma tekmovali z avstrijskim materialom,

seveda pa tak izgovor škoduje avstrijskemu izvozu, zato je bilo treba najti drug izgovor za poraz. In hipoma so ga našli: nešportna jugoslovanska javnost je naše ljubljence ohremila, celo ustrahovala, in zato niso imeli istih možnosti kot drugi tekmovalci. Že drži, da so gledalci žvižgali in to je tudi izraz nešportnosti, če se spominjamo na olimpijske igre v Innsbrucku pred osmimi leti in na to, kako so se Avstrijci takrat obnašali proti skakalcem iz Nemške demokratične republike, potem nimamo nobenega vzroka, da tarnamo nad jugoslovansko publiko.

Klammer, Gruber in tovarišija so dobro plačani profesionalci, skoraj nastavljenici podjetij, katerih smuči vozijo, vse možnosti imajo — z letalom so se vrnili celo na „poseben dopust“ v domovino — in potem se izkaže, da je vse zastoj, zlate kolajne kljub temu ni.

To ne bi bilo tako hudo, če bi vsaj znali zgubiti, če bi bili vsaj tako športni, da bi rekli: danes je bil drugi boljši, mi je žal. Toda ne, krivda je nekeje druge, ne pri tekmovalcu, to je izraz nešportnosti, to je izraz arogance, ki je tudi sopovzročila reakcije jugoslovanskih gledalcev.

In še nekaj: tudi tam, kjer ni bilo toliko publike kot pri alpskih disciplinah, kjer torej ni bilo žvižgov, smo bili slabši kot pričakovano. Na primer pri sankanju, pri bobu, pri smučarskih tekih in biatlonu. Zlasti pri biatlonu je bil izgovor zanimav: Rusi so imeli menda takšne puške, ki so kar same zadele v črno! Zato smo zgubili!

Kaj se da doseči z disciplino in treningom, so dokazali avstrijski hitrostni drsalci, ki so na progi 10.000 m dosegli peto in osmo mesto. Ta disciplina je v Avstriji še mlada in ti dve uvrstitvi spadata gotovo v pozitivno bilanco avstrijske udeležbe pri olimpijskih igrah: in tu ni odlo-

Iskanje krivcev (izposojeno iz Kronen Zeitung)

čilen material, marveč tehnika in kondicija drsalca.

Upajmo, da bodo vplivali olimpijski rezultati za Avstrijo zdravilno: da pridejo spet na realna tla, in da se naučijo, športno in pošteno izgubiti; da bo šport postal spet most med narodi in ne konkurenca med posameznimi firmami. fra-ter

Pregled kolajn

	Z	S	B
NDR	9	9	6
Sovjetska zveza	6	10	9
ZDA	4	4	
Finska	4	3	6
Švedska	4	2	2
Norveška	3	2	4
Švica	2	2	1
ZRN	2	1	1
Kanada	2	1	1
Italija	2		
Velika Britanija	1		
CSSR		2	4
Francija		1	2
Japonska		1	
Jugoslavija		1	
Liechtenstein		2	
Avstrija		1	

Avstrijsko prvenstvo v skokih:

Zahomski šolarji dobri

Zahomski skakalci so na minulem avstrijskem šolarskem prvenstvu v St. Veit im Pongau prispevali pomemben delež k dobri uvrstitvi koroških skakalcev. Koroško moštvo se je za Tirolsko uvrstilo na drugem mestu. Korošec Heinz Kutin je zmagal v skupini šolarjev I. Tekma se je odvijala na 40 m skakalnici.

Rezultati: šolarji I: 1. Heinz Kutin (Vrba), 4. Hannes Frank, 10. Janko Zwitter, 11. Herwig Millonig, 12. Christian Moser, 23. Peter Rausch (vsi ŠD Zahomc). Šolarji II: 1. Andreas Rauschmaier (Zg. A), 17. Willi Fässlacher (K), 38. Martin Wiegele (ŠD Zahomc).

SAK-ples

Razen ob plesu, ki je bil ob povzdigu v Koroško ligo, še ni bilo toliko obiskovalcev na plesu SAK, pravijo njegovi organizatorji. Minulo soboto so se pri Šoštarju v Globasnici zbrali predvsem mladi navijači Slovenskega atletskega kluba iz Podjune in zaplesali in se povsili ob zvokih Planinskega seksteta. Vrsta vidnih gostov, kot npr. predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in mnogi občinski in društveni odborniki, je prav tako izpričala podporo in zvestobo kluba. Funkcionarji kluba si želijo, da bi se takšne množice navijačev zbirale tudi ob vseh domačih igrah Slovenskega atletskega kluba, ki se je sedaj intenzivno pripravljal na vlgredno prvenstvo.

SAK zaključil priprave

Z neodločenim rezultatom 0:0 proti SV Spittal se je Slovenski atletski klub poslovil od enotedenskih priprav v Lipici v Sloveniji. Dejstvo, da je moštvo SAK imelo celo možnost za zmago, kaže na uspešnost intenzivnega treninga v Lipici, katerega so se udeležili skoraj vsi igralci prvega moštva, nejasno pa je bilo, zakaj se Šišič ni udeležil teh priprav.

V tem tednu je imel SAK 5 tekem. Igralci SAK so minuli teden igrali tudi proti moštvoma Nova Gorica in Slovan Ljubljana in dvakrat bili poraženi z 0:1. Oba nasprotnika igrata v slovenski ligi.

Priprave v Lipici so bile zelo zahtevne, posebno še zaradi mrzle burje, ki je igralcem pihala v obraz. Tudi v naslednjih tednih do začetka prvenstva (17. marca) se bo SAK pripravljala na prostem. Na sporedu so tudi še tri pripravljalne igre.